

Regeringens proposition

2005/06:134

Anpassningar av studiestödet till vissa EG-direktiv,
m.m.

Prop.
2005/06:134

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 9 mars 2006

Göran Persson

Lena Hallengren
(Utbildnings- och kulturdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition föreslås vissa ändringar i bl.a. studiestödslagen (1999:1395) så att reglerna om utländska medborgares rätt till svenskt studiestöd anpassas till förändringarna inom EG-rätten. Utvecklingen av EG-rätten innebär bland annat att den fria rörligheten för personer underlättas och att principen om likabehandling av sociala förmåner, inklusive studiestöd, utvidgas till vissa nya grupper. Förslagen till lagändringar innebär bland annat att utländska medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige och utländska medborgare med ställning som varaktigt bosatta i Sverige eller i annan EU-stat under vissa förutsättningar skall jämföras med svenska medborgare när det gäller rätt till studiestöd och rekryteringsbidrag till vuxenstudier.

Samtidigt lämnas förslag till vissa förändringar med anledning av att bidrag vid korttidsstudier även kommer att administreras av Sametinget.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:000) om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	10
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande	12
2.4	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).....	15
2.5	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	16
3	Ärendet och dess beredning.....	17
4	Inledning.....	18
5	Likabehandling av unionsmedborgare	20
5.1	Direktivets innehåll	20
5.2	Gällande rätt.....	21
5.3	Överväganden och förslag	21
6	Likabehandling av varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare	25
6.1	Direktivets innehåll	25
6.2	Gällande rätt.....	25
6.3	Överväganden och förslag	25
7	Övriga utländska medborgare.....	29
7.1	Gällande rätt.....	29
7.2	Överväganden och förslag	29
8	Bidrag vid korttidsstudier	31
8.1	Bakgrund.....	31
8.2	Överväganden och förslag	32
9	Förslagets konsekvenser	33
9.1	Anpassningar till EG-direktiven	33
9.1.1	Effekter för olika målgrupper	33
9.1.2	Konsekvenser för statsbudgeten	35
9.1.3	Administrativa konsekvenser.....	36
9.2	Bidrag vid korttidsstudier	36
10	Författningsreglering och ikraftträdande.....	36
11	Författningskommentarer	37
11.1	Förslaget till om lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	37
11.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande	40
11.3	Övriga lagändringar	41
Bilaga 1	Promemorians lagförslag.....	42
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser	47

Bilaga 3	Rörlighetsdirektivet	48	Prop. 2005/06:134
Bilaga 4	Direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning	77	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 mars 2006	97	
	Rättsdatablad.....	98	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2005/06:134

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),
2. lag om ändring i lagen (2006:000) om ändring i studiestödslagen (1999:1395),
3. lag om ändring i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande,
4. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200), och
5. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i studiestöds- lagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om studiestödslagen (1999:1395) dels att 1 kap. 4 §, 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 och 25 §§ samt rubriken närmast före 1 kap. 4 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 1 kap. 5 och 6 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Medborgare i annat EU/EES-land eller Schweiz

Föreslagen lydelse

Utländska medborgare som jämställs med svenska medborgare²

1 kap.

4 §³

Utländska medborgare som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EG-rätten,
2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), eller
3. avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer,

skall när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag

Utländska medborgare *skall, när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag, jämföras med svenska medborgare om de* på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EG-rätten,
2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), eller
3. avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan om fri

¹Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77, Celex 32004L0038) samt rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.01.2004, s 44, Celex 32003L0109).

² Senaste lydelse 2001:67.

³ Senaste lydelse 2001:67.

jämställas med svenska medborgare under de förutsättningar som anges i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Detsamma gäller make, sambo och barn samt andra familjemedlemmar till sådana utländska medborgare.

rörlighet för personer.

Första stycket gäller även familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) till sådana utländska medborgare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna i denna paragraf.

5 §

Utländska medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige och som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten skall, när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag, jämnställas med svenska medborgare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna i första stycket.

I 2 kap. 4 § andra–fjärde styckena och 3 kap. 4 § andra–fjärde styckena finns ytterligare bestämmelser om rätt till studiestöd för utländska medborgare.

6 §

Utländska medborgare som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten skall, när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag, jämnställas med svenska medborgare vid studier i Sverige

1. om de har ställning som varaktigt bosatta i Sverige, eller

2. om de har ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat men har uppehållstillstånd i Sverige.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna i första stycket.

I 2 kap. 4 § andra–fjärde

*styckena och 3 kap. 4 § andra-
fjärde styckena finns ytterligare
bestämmelser om rätt till
studiestöd för utländska
medborgare.*

2 kap.

4 §

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svensk medborgare.

Studiehjälp får lämnas också till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige, *och*
 1. är bosatt i Sverige *och har permanent uppehållstillstånd här, samt*
 2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 § utlänningslagen (2005:716) som fått en varaktig anknytning till Sverige.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl för det.

Av 1 kap. 4 § framgår att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

Av 1 kap. 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket och 6 § första stycket framgår att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

3 kap.

4 §

Studiemedel får lämnas till studerande som är svensk medborgare.

Studiemedel får lämnas också till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige, *och*
 1. är bosatt i Sverige *och har permanent uppehållstillstånd här, samt*
 2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent

uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 § utlänningslagen (2005:716) som fått en varaktig anknytning till Sverige.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl för det.

Av 1 kap. 4 § framgår att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

Av 1 kap. 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket och 6 § första stycket framgår att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

25 §⁴

Om inte något annat följer av föreskrifter som regeringen meddelar får studiemedel inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

- studiehjälp enligt 2 kap.,
- aktivitetsstöd för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
- utbildningsbidrag för doktorander,
- rekryteringsbidrag enligt lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande, *eller*
- rehabiliteringsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Studiemedel får inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

1. studiehjälp enligt 2 kap.,
2. aktivitetsstöd för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
3. utbildningsbidrag för doktorander,
4. rekryteringsbidrag enligt lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande,
5. rehabiliteringsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, *eller*
6. bidrag till studerande vid korttidsstudier som får fördelas av
 - a) Landsorganisationen i Sverige *eller* Tjänstemännens Centralorganisation med stöd av lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde,
 - b) Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd, *eller*
 - c) Sametinget.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till

⁴ Senaste lydelse 2005:613.

reserv- eller yrkesofficer.

Prop. 2005/06:134

Studiemedel får inte lämnas för forskarutbildning om den studerande är eller har varit anställd som doktorand eller har eller har haft utbildningsbidrag för doktorander.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som skall omfattas av detta stycke.

*Regeringen får meddela
föreskrifter om avvikelser från
bestämmelserna i första stycket.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för studiestöd som avser tid före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:000) om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 25 § studiestödslagen (1999:1395) i stället för dess lydelse enligt lagen (2006:000) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

*Lydelse enligt bet. 2005/06:UbU3 Föreslagen lydelse
(rskr. 2005/06:160)*

3 kap.

25 §

Om inte något annat följer av föreskrifter som regeringen meddelar får studiemedel inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

– studiehjälp enligt 2 kap.,
– aktivitetsstöd för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
– utbildningsbidrag för doktorander,
– rekryteringsbidrag enligt lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande, *eller*
– rehabiliteringsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Studiemedel får inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

1. studiehjälp enligt 2 kap.,
2. aktivitetsstöd för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
3. utbildningsbidrag för doktorander,
4. rekryteringsbidrag enligt lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande,
5. rehabiliteringsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, *eller*
6. bidrag till studerande vid korttidsstudier som får fördelas av
 - a) Landsorganisationen i Sverige eller Tjänstemännens Centralorganisation med stöd av lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde,
 - b) Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd, *eller*
 - c) Sametinget.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer.

Studiemedel får inte lämnas för högskoleutbildning på forskarnivå om den studerande är eller har varit anställd som doktorand eller har eller har haft utbildningsbidrag för doktorander.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som skall omfattas av detta stycke.

Regeringen får meddela föreskrifter om avvikelser från bestämmelserna i första stycket.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstudering

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstudering

dels att 7 och 14 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 7 a–7 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Rekryteringsbidrag får lämnas till studerande som är utländsk medborgare om han eller hon på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EG-rätten,
2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), eller
3. avtalet om fri rörlighet för personer mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan.

Detsamma gäller *make, sambo och barn samt andra familjemedlemmar* till sådana utländska medborgare.

Detsamma gäller *familje-medlemmar som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716)* till sådana utländska medborgare.

Utöver vad som följer av första stycket får rekryteringsbidrag lämnas till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

7 a §

Rekryteringsbidrag får lämnas till studerande som är utländsk medborgare med permanent

¹Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77, Celex 32004L0038) samt rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.01.2004, s. 44, Celex 32003L0109).

uppehållsrätt i Sverige, om han eller hon kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten.

7 b §

Rekryteringsbidrag får lämnas till studerande som är utländsk medborgare och som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten om den utländske medborgaren

1. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller

2. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat men har uppehållstillstånd i Sverige.

7 c §

Utöver vad som följer av 7–7 b §§ får rekryteringsbidrag lämnas till studerande som är utländsk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, samt

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket 1 gäller inte för medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 § utlänningslagen (2005:716) som fått en varaktig anknytning till Sverige.

Rekryteringsbidrag får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket 1 inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl för det.

14 §⁵

Om inte något annat följer av föreskrifter som regeringen meddelar, får rekryteringsbidrag inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

Rekryteringsbidrag får inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

⁵ Senaste lydelse 2006:53.

1. studiemedel enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395),
2. aktivitetsstöd för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
3. rehabiliteringsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, eller

4. bidrag till studerande vid korttidsstudier som får fördelas av Landsorganisationen i Sverige eller Tjänstemännens Centralorganisation med stöd av lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde *eller av Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd.*

4. bidrag till studerande vid korttidsstudier som får fördelas av

- a) Landsorganisationen i Sverige eller Tjänstemännens Centralorganisation med stöd av lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde,

- b) Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd, *eller*

- c) *Sametinget.*

Rekryteringsbidrag får inte lämnas för den tid då den studerande tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspålit eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer.

Regeringen får meddela föreskrifter om avvikelser från bestämmelserna i första stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för rekryteringsbidrag till vuxenstuderande som avser tid före ikraftträdandet.

2.4 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

8 §²

Från skatteplikt undantas omsättning av tjänster som utgör

1. grundskole-, gymnasieskole- eller högskoleutbildning, om utbildningen anordnas av det allmänna eller en av det allmänna för utbildningen erkänd utbildningsanordnare, och

2. utbildning som berättigar studerande till studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller till sådant bidrag för korttidsstudier som får fördelas av Landsorganisationen i Sverige eller Tjänstemännens Centralorganisation med stöd av lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde *eller av Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd.*

2. utbildning som berättigar studerande till studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller till sådant bidrag för korttidsstudier som får fördelas av

a) Landsorganisationen i Sverige eller Tjänstemännens Centralorganisation med stöd av lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde,

b) Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd, eller

c) Sametinget.

Undantaget från skatteplikt enligt första stycket omfattar även omsättning av varor och tjänster som omsätts som ett led i utbildningen.

Utbildning som tillhandahålls av utbildare mot ersättning från en uppdragsgivare som själv utser de personer som skall utbildas (uppdragsutbildning) omfattas av undantaget endast om utbildningen ingår i en av uppdragsgivaren bedriven egen utbildning enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2006:51.

2.5 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 34 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. 34 §¹

Följande ersättningar i samband med studier skall tas upp:

1. utbildningsbidrag för doktorander, och
2. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF).

Studiestöd enligt studiestöds-lagen (1999:1395) och rekryteringsbidrag enligt lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande skall inte tas upp. Detta gäller också bidrag till studerande vid korttidsstudier som får fördelas av Landsorganisationen i Sverige eller Tjänstemännens Centralorganisation med stöd av lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde *eller av* Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd.

Studiestöd enligt studiestöds-lagen (1999:1395) och rekryteringsbidrag enligt lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande skall inte tas upp. Detta gäller också bidrag till studerande vid korttidsstudier som får fördelas av

1. Landsorganisationen i Sverige eller Tjänstemännens Centralorganisation med stöd av lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde,
2. Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd, *eller*
3. *Sametinget.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

¹ Senaste lydelse 2006:52.

3 Ärendet och dess beredning

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s 77, Celex 32004L0038) och rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.01.2004, s 44, Celex 32003L0109) innehåller bestämmelser som berör studiestödslagstiftningen. Hur direktiven skall genomföras i Sverige har varit föremål för två skilda utredningar dels utredningen om den fria rörligheten för unionsmedborgare, dels utredningen om uppehållstillstånd för familjeåterförening och för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare, som avgett betänkandet Unionsmedborgares rörlighet inom EU (SOU 2005:49) respektive delbetänkandet Familjeåterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare (SOU 2005:15). I båda betänkningarna lämnas förslag till lagändringar som enligt utredningarna behövs för att genomföra direktiven i svensk rätt. Betänkningarna har varit föremål för remissbehandling under våren 2005. Regeringen har i propositionen Genomförande av EG-direktiven om unionsmedborgares rörlighet inom EU och om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (prop. 2005/06:77) lämnat förslag till riksdagen hur de aktuella EG-direktiven skall genomföras i svensk rätt, huvudsakligen genom ändringar i den nya utlänningslagen (2005:716).

Behovet av anpassningar på studiestödsområdet till gemenskapsrätten behandlades inte i ovan nämnda proposition. Regeringen har dock framhållit att det även kan bli aktuellt med författningsändringar vad gäller studiestödet (prop. 2005/06:77, sid. 127 och 160).

Inom Regeringskansliet (Utbildnings- och kulturdepartementet) har det under hösten 2005 utarbetats en promemoria om vissa studiestödsfrågor i anslutning till ovanstående betänkningarna. För att åstadkomma en enhetlig lagstiftning på studiestödsområdet föreslås i promemorian att det i lag preciseras vilka utländska medborgare som skall få rätt till svenskt studiestöd och under vilka närmare omständigheter stöd skall kunna lämnas. Förslagen i promemorian ansluter till betänkningarna. Lagförslagen finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildnings- och kulturdepartementet (dnr U2005/8790/SV).

I denna proposition lämnas också vissa andra förslag på studiestödsområdet. Med anledning av att bidraget vid korttidsstudier kommer att administreras av ytterligare en myndighet, Sametinget, behövs vissa följdändringar i annan lagstiftning. Sametinget, Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Landsorganisationen i

Lagrådet

Regeringen bedömer att lagförslagen i denna proposition som avser ändringar i studiestödslagen (1999:1395) och i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande inte innehåller någon sådan reglering som kräver Lagrådets hörande. Övriga lagförslag är endast följdändringar med anledning av att bidrag vid korttidsstudier även kommer att administreras av Sametinget. Regeringen bedömer att inte heller dessa lagförslag innehåller sådan reglering som kräver lagrådets hörande.

4 Inledning

Genomförande av vissa EG-direktiv

Syftet med de båda här aktuella EG-direktiven är att underlätta rörligheten mellan medlemsstaterna för unionsmedborgarna och vissa tredjelandsmedborgare. Direktiven innehåller bl.a. bestämmelser som innebär att vissa förpliktelser för den enskilde av administrativ eller rättslig natur skall begränsas till vad som är absolut nödvändigt.

Gällande EG-rättsakter skall införlivas i svensk rätt. Även EG-domstolens praxis skall beaktas vid utformningen av lagstiftningen. Regeringen har nyligen i en proposition till riksdagen föreslagit hur EG-direktiven om unionsmedborgares rörlighet inom EU och om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning skall genomföras i Sverige (prop. 2005/06:77). Där föreslås att genomförandet huvudsakligen bör ske genom ändringar i den nya utlänningslagen (2005:716).

Ändringarna när det gäller unionsmedborgare medför enligt den nyss nämnda propositionen bl.a. att begreppet uppehållsrätt införs i svensk lag. Termen innebär en självständig rätt att uppehålla sig i Sverige. Unionsmedborgare skall enligt huvudregeln ha permanent uppehållsrätt om han eller hon vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år. Kravet på uppehållstillstånd tas bort för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar. Efter tre månaders vistelse i Sverige införs i stället registrering för unionsmedborgare och uppehållskort för familjemedlemmar som inte är unionsmedborgare. Samtliga EES-medborgare skall omfattas av de föreslagna bestämmelserna. Ändringarna som avser det andra direktivet innebär att ett nytt rättsligt begrepp, ställning som varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare, införs i svensk rätt. Enligt huvudregeln skall en tredjelandsmedborgare som har permanent uppehållstillstånd i Sverige och som har varit bosatt här i minst fem år beviljas denna särskilda ställning. Av utlänningslagstiftningen skall det framgå vilka personer som har uppehållsrätt respektive ställning som varaktigt bosatt.

Inom gemenskapsrätten gäller en allmän likabehandlingsprincip. Principen finns exempelvis uttryckt i diskrimineringsförbudet i artikel 12 i EG-fördraget. Den finns även intagen i andra rättsakter och har återkommande behandlats av EG-domstolen. Principen innebär i huvudsak att medborgare från andra medlemsländer skall behandlas på samma sätt som svenska medborgare när det gäller t.ex. rätt till sociala förmåner. I de nya EG-direktiven, om unionsmedborgares rörlighet inom EU och om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning, återfinns också bestämmelser om likabehandling.

Studiestödsområdet

Av EG-domstolens praxis följer att studiestöd utgör en social förmån i gemenskapsrättsligt sammanhang (mål C-293/83 Gravier, C-39/86 Lair och C-209/03 Bidar). Den viktigaste finansieringsformen för flertalet studerande är studiemedel i form av bidrag och lån. Studiemedel betraktas således som en social förmån. Även en del av studiehjälpen, som lämnas till unga studerande i gymnasieskolan, betraktas i EG-rättsligt perspektiv som en social förmån och omfattas av likabehandlingsprincipen. Rekryteringsbidrag till vuxenstuderande, som uteslutande är ett bidrag, betraktas enligt gemenskapsrätten också som ett studiestöd som omfattas av likabehandlingsprincipen.

I studiestödslagstiftningen görs en skillnad mellan svenska och utländska medborgare. Reglerna bygger på principen att studiestöd kan lämnas till svenska medborgare både för studier i Sverige och utomlands. Utländska medborgare kan bara få svenskt studiestöd för studier i Sverige om de dels är bosatta här, dels bosatt sig här i annat syfte än att studera (s.k. gäststuderande omfattas alltså inte). Det innebär att utländska medborgare kan få svenskt studiestöd först när de fått en stark anknytning till landet, dvs. normalt efter två år. Ett viktigt undantag gäller s.k. migrerande arbetstagare inom EU/EES och deras familjemedlemmar som enligt dagens regelverk under vissa förutsättningar skall behandlas lika med svenska medborgare.

Utvecklingen av EG-rätten innebär bl.a. att den fria rörligheten för personer underlättas och att principen om likabehandling utvidgas till vissa nya grupper. Båda de nu aktuella direktiven rör frågan om utländska medborgares rätt till studiestöd men avser olika grupper av personer. Förändringarna aktualiserar alltså anpassningar i det svenska regelverket på studiestödsområdet. För att åstadkomma en enhetlig lagstiftning på studiestödsområdet föreslås i denna proposition att det i lag preciseras vilka utländska medborgare som skall få rätt till svenskt studiestöd och under vilka närmare omständigheter stöd skall kunna lämnas. Kravet på likabehandling av dessa personkategorier med svenska medborgare i studiestödshänseende är *obligatoriskt*. För att direktiven skall anses genomförda, i här aktuella delar, behöver berörda studiestödsbestämmelser om likabehandling modifieras något. I vissa avseenden *tillåter* direktiven att likabehandlingen begränsas.

Grundläggande bestämmelser om rätt till studiestöd finns i studiestödslagen (1999:1395) och i studiestödsförordningen (2000:655) samt i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande och i förordningen (2002:744) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande. Med stöd av bemyndiganden i dessa författningar har Centrala studiestödsnämnden (CSN) utfärdat detaljerade föreskrifter och allmänna råd om vad som krävs för att en person skall ha rätt till studiestöd (CSNFS 2001:8 och CSNFS 2001:9).

Prövning enligt det svenska regelverket

Enligt 2 kap. 4 § andra stycket och 3 kap. 4 § andra stycket studiestödslagen och enligt 7 § lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande får studiestöd respektive bidrag lämnas till studerande som inte är svensk medborgare om denne är bosatt i Sverige och har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning. Stöd kan lämnas i form av studiehjälp, studiemedel eller rekryteringsbidrag. Syftet bakom bestämmelserna är att rätten till svenskt studiestöd skall vara beroende av den studerandes anknytning till Sverige. Utgångspunkten i regleringen är alltså ett krav på svenskt medborgarskap. Den utländske medborgaren kan få studiefinansiering endast om han eller hon är inlemmad i det svenska samhället och avser att stanna här. Lagarna innehåller också bestämmelser om att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

För studier *utomlands* gäller vissa särskilda regler. Möjligheten att studera utomlands med studiehjälp är förhållandevis begränsad, vilket framgår av 2 kap. 9 § studiestödslagen. Studiemedel för studier på eftergymnasial nivå kan däremot lämnas i betydande utsträckning. Särskilda regler gäller för utbytesstudier. Reglerna för rätt till svenskt studiestöd för studier utomlands har nyligen anpassats till utvecklingen av EG-rättens bestämmelser och EG-domstolens praxis (prop. 2004/05:111, bet. 2004/05:UbU14, rskr. 2004/05: 309). För att få studiemedel vid studier utomlands krävs det enligt 3 kap. 23 § studiestödslagen att den studerande har varit bosatt i landet i minst två år under de senaste fem åren. Rekryteringsbidrag till vuxenstuderande kan endast lämnas för studier i Sverige.

5 Likabehandling av unionsmedborgare

5.1 Direktivets innehåll

Europeiska unionens råd antog den 29 april 2004 direktivet 2004/38/EG om *unionsmedborgares* och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. Direktivet (rörlighetsdirektivet) skall vara genomfört i nationell rätt senast den 30 april 2006.

Grundprincipen i direktivet är att unionsmedborgare och deras familjemedlemmar skall kunna röra sig fritt mellan medlemsstaterna på ungefär samma villkor som när medlemsstaters medborgare förflyttar sig

och byter bostad eller arbetsplats i de egna länderna. Rörlighetsdirektivet består huvudsakligen av tvingande miniminormer, dvs. bestämmelser som föreskriver att medlemsstaterna skall se till att nationell lagstiftning har visst innehåll. Direktivet innehåller dock några fakultativa regler, dvs. bestämmelser som anger att medlemsstaterna får utfärda eller behålla lagstiftning med viss innebörd.

Av rörlighetsdirektivet framgår bl.a. följande: Familjebegreppet har utvidgats något i den nya rättsakten (artikel 3). Unionsmedborgare som uppehåller sig i en annan medlemsstat med huvudsyfte att bedriva studier eller genomgå yrkesutbildning behöver bl.a. en heltäckande sjukförsäkring och tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för det mottagande landet (artikel 7). Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som under en fortlöpande period av fem år lagligen har uppehållit sig i den mottagande medlemsstaten skall ha rätt till permanent uppehållsrätt där (artikel 16). I undantagsfall kan permanent uppehållsrätt lämnas dessförinnan (artikel 17). Reglerna om likabehandling är *obligatoriska* och kommer alltså att gälla alla unionsmedborgare som uppehåller sig i den mottagande medlemsstaten (artikel 24.1). Rörlighetsdirektivet medger dock att medlemsstaterna begränsar likabehandlingen beträffande rätten till studiebidrag och studielån till att omfatta endast migrerande arbetstagare, egenföretagare, personer som behåller sådan ställning och deras familjemedlemmar till dess att permanent uppehållsrätt erhålls (artikel 24.2).

5.2 Gällande rätt

Av 1 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) framgår att vissa utländska medborgare skall *jämställas* med svenska medborgare när det gäller rätt till studiefinansiering. Detta gäller personer som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

- EG-rätten,
- avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), eller
- avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan. Detsamma gäller make, sambo och barn samt andra familjemedlemmar till sådana utländska medborgare.

Av 7 § lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstudierande framgår på liknande sätt att rekryteringsbidrag får lämnas till vissa utländska medborgare under särskilt angivna förutsättningar.

I dag likabehandlas alltså endast migrerande arbetstagare och deras familjemedlemmar med svenska medborgare.

5.3 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Utländska medborgare som har permanent uppehållsrätt i Sverige och som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten skall, när det gäller rätt till studiestöd, jämnställas med svenska medborgare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna.

Innan permanent uppehållsrätt erhållits kan studiestöd lämnas enligt de bestämmelser som gäller för alla utländska medborgare.

Bestämmelserna i studiestödslagen (1999:1395) och i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande skall ändras i enlighet med detta.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har kommenterat förslagen instämmer i promemorians tolkning av direktiven om en ökad rörlighet för unionsmedborgare. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* tillstyrker förslagen och lämnar vissa synpunkter av lagteknisk karaktär. *Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS)* menar att de föreslagna författningsändringarna innebär att de i EG-rätten uppställda särskilda kraven på likabehandling av unionsmedborgare med svenska medborgare uppfylls. *Statens skolverk* instämmer i nämndens yttrande. Flera instanser stödjer också principiellt nyttjandet av direktivens möjlighet till begränsning av rättigheterna till stöd. *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)* välkomnar att en generös studiestödslagstiftning uppmuntrar till studerandemobilitet och på längre sikt en ökning av arbetskraftsmobiliteten. Samtidigt påpekar *AMS* att det är rimligt med de begränsningar som föreslås för att den svenska, i internationell jämförelse, generösa studiestödslagstiftningen inte ska missbrukas. *Ombudsmannen för etnisk diskriminering* och *Sveriges förenade studentkårer* är positiva till att hinder för den fria rörligheten avskaffas och att en ökad mobilitet möjliggörs.

Skälen för regeringens förslag: De svenska studiestödsförfattningarna bygger i stor utsträckning på bestämmelser om medborgarskap och att det finns en åtskillnad mellan svenska och utländska medborgare. Arbetstagare från ett annat EU/EES-land eller Schweiz och som arbetar i Sverige utgör ett viktigt undantag. Likabehandlingsprincipen i rörlighetsdirektivet omfattar delvis fler personkategorier än vad tidigare bestämmelser har gjort. Hittills har den fria rörligheten och rätten till likabehandling vad gäller studiestöd främst berört arbetstagare och deras familj. Genom artikel 24 i rörlighetsdirektivet blir det tydligt att alla unionsmedborgare *skall* likabehandlas när de fått permanent uppehållsrätt, vilket normalt kan ske tidigast efter fem år. Regeringen har nyligen föreslagit att det skall framgå av utlänningslagen (2005:716) vilka personer som har sådan status (prop. 2005/06:77).

Enligt nuvarande studiestödsbestämmelser likabehandlas under vissa förutsättningar endast migrerande arbetstagare och deras familjemedlemmar med svenska medborgare. I promemorian föreslogs därför att unionsmedborgare som har permanent uppehållsrätt i Sverige och som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten skall, när det gäller rätt till studiestöd, jämföras med svenska medborgare. Detsamma föreslogs gälla familjemedlemmar till sådana unionsmedborgare som själva fått permanent uppehållsrätt. Remissinstanserna har instämt i denna tolkning av rörelsedirektivet. I gemenskapsrättslig hänseende knyts rätten till skilda förmåner till om personen har permanent uppehållsrätt, vilket bör komma till uttryck i

lagstiftningen. Familjemedlemmar definieras i utlänningslagstiftningen och de skall åtnjuta samma rätt till likabehandling när permanent uppehållsrätt erhållits. Vem som skall betraktas som familjemedlem följer av gemenskapsrätten och skall alltså inte särskilt regleras i studiestödsförfattningarna.

CSN lämnar vissa lagtekniska synpunkter på promemorians författningsförslag. Inledningsvis förordar nämnden att samtliga bestämmelser om likabehandling av utländska medborgare med svenska medborgare skall integreras i de materiella kapitlen i studiestödslagen (1999:1395) som handlar om tilldelning av studiehjälp och studiemedel. Regeringen anser dock att bestämmelser av detta slag även i fortsättningen skall återfinnas i de inledande bestämmelserna i studiestödslagen. Härigenom skapas klarhet i att bestämmelserna om likabehandling av sociala förmåner avser EG-rätten. Bestämmelserna om likabehandling är inte begränsade till tilldelning av stöd utan gäller hela lagen och omfattar således även t.ex. regler om återkrav och överklagande.

CSN menar vidare att det saknas anledning att i lagtexten kräva att den enskilde måste kunna härleda rätt till sociala förmåner enligt EG-rätten. Principen om likabehandling av unionsmedborgare, som ju senast skall inträda då permanent uppehållsrätt beviljats, blir emellertid bara aktuell under förutsättning att den enskilde kan åberopa sociala förmåner enligt EG-rätten. Studiemedel, som är den viktigaste finansieringsformen för flertalet studerande, betraktas enligt EG-rätten som en social förmån. Studiehjälpen, som lämnas till ungdomar i gymnasieskolan, består av olika delar. Vissa delar betraktas som familjeförmåner vilka regleras i samordningsreglerna för socialförsäkringsförmåner för yrkesverksamma personer och deras familjemedlemmar som flyttar inom EES-området, rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet inom gemenskapen. Beträffande de delar av studiehjälpen som betraktas som familjeförmåner enligt förordning 1408/71 blir rörlighetsdirektivets bestämmelser om likabehandling således bara tillämpliga under förutsättning att det finns en koppling till den fria rörligheten för arbetskraften. Denna förordning har moderniserats genom rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och omfattar en vidare personkrets d.v.s. även icke förvärvsverksamma. Den nya förordningen fordrar en tillämpningsöverenskommelse, som ännu inte beslutats, för att kunna tillämpas i Sverige. Vad som avses med sociala förmåner som EG-rättsligt begrepp framgår av olika rättsakter och återspeglas i EG-domstolens rättspraxis. Det får anses viktigt att det i lagtexten förtydligas att likabehandlingen i studiestödshänseende endast avser personer som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten. Denna utgångspunkt har tidigare kommit till uttryck i studiestödsförfattningarna beträffande migrerande arbetstagare inom unionen och det finns ingen anledning att nu frångå denna lagtekniska konstruktion.

Mot denna bakgrund bör en ny bestämmelse, 1 kap. 5 §, införas i studiestödslagen som innebär att studiestöd får lämnas till utländska medborgare som har permanent uppehållsrätt i Sverige. Med studiestöd avses studiemedel men även studiehjälp i tillämpliga delar. Beträffande

familjemedlemmar till unionsmedborgare föreslår CSN ett förtydligande så att det klart framgår att även dessa behöver permanent uppehållsrätt för rätt till stöd. Regeringen instämmer i att lagstiftningen skall utformas så att det klart framgår att varje familjemedlem själv måste ha permanent uppehållsrätt för att jämföras med svenska medborgare. Detta gäller oavsett om familjemedlemmen själv är unionsmedborgare eller tredjelandsmedborgare. Motsvarande skall gälla rekryteringsbidrag och framgå av en ny bestämmelse i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande (7 a §). Samtliga EES-medborgare samt deras familjemedlemmar skall omfattas av de föreslagna bestämmelserna.

Den allmänna bestämmelsen om likabehandling enligt rörlighetsdirektivet är fakultativ på så sätt att medlemsstaterna får göra vissa inskränkningar i studiestödshänseende. Det innebär att medlemsstaterna inte behöver likabehandla alla unionsmedborgare förrän de efter fem år får permanent uppehållsrätt. Detta förutsätter dock att det uttryckligen framgår av den nationella lagstiftningen.

Enligt CSN:s föreskrifter och praxis krävs i dag två års arbete eller två års sammanboende för rätt till stöd för alla utländska medborgare. Det får anses förenligt med EG-rätten att hålla fast vid den i den praktiska tillämpningen sedan lång tid inarbetade tvåårsregeln för samtliga utländska medborgare. Kraven för unionsmedborgare skall naturligtvis inte vara strängare än för andra medborgare. I promemorian föreslogs också att Sverige utnyttjar direktivets möjlighet att i vissa avseenden begränsa likabehandlingen i studiestödshänseende till andra unionsmedborgare än arbetstagare m.fl. Skälet är att det svenska studiestödssystemet internationellt sett är generöst utformat. EG-domstolens praxis tillåter att medlemsstaterna närmare reglerar ett anknytningskrav till landet, t.ex. genom viss tids bosättning, som anger när unionsmedborgare skall anses ha samma rätt som landets egna medborgare (mål C-209/03 Bidar). Flera instanser stödjer principiellt att direktivets möjlighet till begränsning av rättigheterna till stöd utnyttjas.

På studiestödsområdet utgår rätten till stöd från medborgarskapet. Ett förtydligande i lagstiftningen om kvalificeringskrav för unionsmedborgare är därför nödvändigt även om tillämpningen redan i dag i praktiken är mer generös än vad direktivet föreskriver, dvs. fem års bosättning i landet. Regeringen föreslår därför att det uttryckligen skall framgå av bestämmelserna att innan en unionsmedborgare eller EES-medborgare fått permanent uppehållsrätt kan studiestöd lämnas enligt de bestämmelser som gäller för alla utländska medborgare. Regeringen återkommer i avsnitt 7 till frågan om regleringen av stöd till övriga utländska medborgare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna.

I anslutning till detta föreslås även en mindre justering av 1 kap. 4 § studiestödslagen. Begreppet familjemedlem definieras i utlänningslagen (2005:716) och baseras på gemenskapsrätten. Begreppet skall ha samma betydelse i studiestödshänseende. Med hänsyn härtill skall studiestödslagen ändras också i detta avseende. I anslutning till detta företas vissa redaktionella ändringar i samma lagrum.

Bestämmelserna i studiestödslagen (1999:1395) och i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande bör ändras i enlighet med detta. Prop. 2005/06:134

6 Likabehandling av varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare

6.1 Direktivets innehåll

Europeiska unionens råd antog den 25 november 2003 direktivet 2003/109/EG om varaktigt bosatta *tredjelandsmedborgares* ställning. Direktivet skall vara genomfört i nationell rätt senast den 23 januari 2006.

Syftet med direktivet är att tredjelandsmedborgare som lagligen och oavbrutet bott i en medlemsstat i fem år, skall kunna beviljas ställning som varaktigt bosatt och därmed kunna röra sig över unionens inre gränser på ett enklare sätt än vad som tidigare varit möjligt. Tredjelandsmedborgare som beviljats ställning som varaktigt bosatt skall tillerkännas vissa särskilda rättigheter som liknar de rättigheter som tillkommer unionsmedborgare.

Av direktivet framgår bl.a. följande: Tredjelandsmedborgaren skall styrka att han eller hon för sig och sin familj förfogar över stabila och regelbundna försörjningsmedel samt en sjukförsäkring (artikel 5). Alla med ställning som varaktigt bosatta (i Sverige eller i annan EU-stat) skall behandlas på samma sätt som svenska medborgare när det gäller rätt till bidrag och stipendier för studier (artikel 11.1 b). Kravet att likabehandla dessa personkategorier med svenska medborgare i studiestödshänseende är *obligatoriskt*. Direktivet medger dock att medlemsstaterna begränsar likabehandlingen till att gälla varaktigt bosatta personer som befinner sig inom den berörda medlemsstatens territorium (artikel 11.2). En varaktigt bosatt i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige skall likabehandlas med personer med ställning som varaktigt bosatt i Sverige (artikel 21).

6.2 Gällande rätt

Av 1 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) och 7 § lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande framgår att migrerande arbetstagare och egenföretagare samt deras familjemedlemmar likabehandlas med svenska medborgare. Bestämmelser om likabehandling av andra utländska medborgare saknas.

6.3 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Utländska medborgare med ställning som varaktigt bosatta i Sverige, eller med ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat men med uppehållstillstånd i Sverige, och som kan

härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten skall, när det gäller rätt till studiestöd, jämföras med svenska medborgare. Likabehandlingen gäller endast för studier i Sverige.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna.

Innan en person fått ställning som varaktigt bosatt med uppehållstillstånd i Sverige kan studiestöd lämnas enligt de bestämmelser som gäller för alla utländska medborgare.

Bestämmelserna i studiestödslagen (1999:1395) och i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande skall ändras i enlighet med detta.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har kommenterat förslagen i promemorian instämmer i promemorians tolkning av direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning och anser att de i EG-rätten uppställda kraven på likabehandling uppfylls genom förslagen till författningsändringar. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)*, *Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS)*, och *Statens skolverk* tillstyrker förslagen men uppmärksammar att vissa tredjelandsmedborgare med de föreslagna reglerna kan få en mer förmånlig behandling vad gäller rätt till studiestöd än unionsmedborgare. CSN lämnar också vissa synpunkter främst av lagteknisk karaktär. Flera instanser stödjer också principiellt nyttjandet av direktivets möjlighet till begränsning av rättigheterna till stöd. *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* anser att det av ekonomiska och praktiska skäl måste göras avgränsningar i rätten till studiestöd. Även *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)* menar att det är rimligt med de föreslagna begränsningarna.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare följer att vissa personer i studiestödshänseende skall behandlas i likhet med svenska medborgare i Sverige. Det gäller personer som beviljats en ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller i en annan EU-stat. Sådan ställning kan en tredjelandsmedborgare få som vistats lagligt i en EU-stat i fem år utan längre avbrott. Regeringen har nyligen föreslagit att det skall framgå av utlänningslagen (2005:716) vilka personer som kan beviljas sådan status (prop. 2005/06:77).

Tredjelandsmedborgare jämföras i dag inte i studiestödshänseende med svenska medborgare, såvida det inte t.ex. rör sig om en anhörig till en migrerande arbetstagare som kan härleda rätt från EG/EES-rätten. Huvudregeln är i stället att utländska medborgare som avser att stanna i landet kan få rätt till svenskt studiestöd först när deras anknytning till Sverige är tillräckligt stark och under förutsättning att de kommit till Sverige i annat syfte än att studera. Personer med ställning som varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare i Sverige, dvs. personer som bott i Sverige i fem år och har permanent uppehållstillstånd kan normalt sett redan i dag få rätt till studiestöd eftersom de uppfyller de anknytningskrav som följer av tillämpningsföreskrifter och praxis. Däremot har personer som varaktigt bott i en annan EU-stat i fem år inte denna möjlighet. I remisspromemorian föreslogs därför vissa författningsändringar beträffande studiestödet för att genomföra direktivets bestämmelser om

likabehandling. Medborgarskapskraven i studiestödsbestämmelserna föreslogs justeras så att en tydlig åtskillnad görs mellan tredjelandsmedborgare med denna särskilda ställning och andra utländska medborgare. Remissinstanserna har instämt i denna tolkning av direktivet. Regeringen stannar också vid denna uppfattning.

Några remissinstanser, bl.a. *CSN*, *ÖKS* och *Statens skolverk*, noterar att det vid en jämförelse mellan olika kategorier av utländska medborgares rättigheter ter sig konstigt att direktivet innebär att det kan uppstå situationer där en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta i annan EU-stat får en mer förmånlig behandling i studiestödshänseende än en unionsmedborgare som ännu inte fått permanent uppehållsrätt. Utredningen om uppehållstillstånd för familjeåterförening och för varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare noterade också denna inkonsekvens till följd av EG-rätten (SOU 2005:15, s. 213). Regeringen kan emellertid inte tolka direktivet på annat sätt än som ovan beskrivits. Syftet med gemenskapsrätten i denna del är att underlätta rörlighet och undvika onödiga hinder bl.a. så att tredjelandsmedborgare som är etablerade i en medlemsstat skall kunna röra sig enklare över de inre gränserna. Att skilda grupper av utländska medborgare sinsemellan har något olika rättigheter i vissa avseenden är oundvikligt. I utlänningslagstiftningen uppställs därför, i enlighet med direktiven, skilda krav på förutsättningar för att förvärva en viss status t.ex. bosättningskrav och försörjningskrav. Som villkor för att bevilja uppehållstillstånd för en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat finns det enligt gemenskapsrätten bl.a. möjlighet att kräva att tredjelandsmedborgaren skall visa upp bevis på stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att han eller hon skall kunna försörja sig själv och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd. Troligen är den differens som uppmärksammas vid beredningen av direktivets genomförande främst av teoretisk natur. Precis som *CSN* framhåller kommer tillämpningen i praktiken sannolikt att föra de olika utländska persongrupperna närmare varandra. Många som uppfyller kraven för att få ställning som varaktigt bosatta uppfyller också sannolikt kraven för att bli svenska medborgare.

Tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta skall alltså i vissa avseenden, t.ex. beträffande bidrag för studier, tillförsäkras lika rättigheter som landets egna medborgare så länge de befinner sig i det medlemslandet. För denna personkategori är det emellertid förenligt med EG-rätten att begränsa likabehandlingen beträffande rätt till studiestöd till att endast gälla inom territoriet dvs. till stöd vid studier i Sverige. I remisspromemorian föreslogs att likabehandlingen när det gäller dessa tredjelandsmedborgares rätt till studiestöd begränsas till studier i Sverige. Personer med ställning som varaktigt bosatta i Sverige som väljer att lämna Sverige för att bosätta sig i ett annat land inom unionen, bibehåller sin ställning och kan därmed åberopa EG-rätten för rätt till stöd vid studier från det nya landet.

Remissinstanserna har instämt i förslaget. *TCO* anser att det av ekonomiska och praktiska skäl måste göras avgränsningar i rätten till studiestöd. *AMS* menar också att begränsningarna är motiverade för att den svenska, i internationell jämförelse, generösa studiestödslagsstiftningen inte skall missbrukas. Regeringen anser därför att det är

rimligt att den här aktuella persongruppen inte ges samma rätt till studiemedel vid studier utomlands som svenska medborgare. CSN har i sammanhanget erinrat om den begränsade möjligheten vissa utländska medborgare har att under ett utbytesår studera med svenskt studiemedel utomlands. Regeringen konstaterar att personer med ställning som varaktigt bosatta får samma möjlighet till svenskt studiestöd som alla utländska medborgare redan har i dag i detta avseende. Sådan utbildning betraktas som en del av den svenska utbildningen. Rätt till studiestöd under ett utbytesår gäller naturligtvis bara under förutsättning att sedvanliga villkor är uppfyllda.

Mot denna bakgrund bör en ny bestämmelse, 1 kap. 6 §, införas i studiestödslagen. Bestämmelsen innebär att utländska medborgare med ställning som varaktigt bosatta i Sverige, eller med ställning som varaktigt bosatta i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige, och som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten skall jämföras med svenska medborgare beträffande rätt till studiestöd. Likabehandlingen med svenska medborgare gäller endast vid studier i Sverige. Innan personer fått ställning som varaktigt bosatta i Sverige kan dock studiestöd lämnas till sådan medborgare enligt de bestämmelser som gäller för alla utländska medborgare. Till skillnad från rörlighetsdirektivet följer det inte av direktivet för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare att även anhöriga till varaktigt bosatta skall jämföras med svenska medborgare när det gäller studiestöd. Några särskilda regler för anhöriga i denna del föreslås därför inte.

Normalt gäller att en utländsk medborgare som har permanent uppehållstillstånd och som har bott och arbetat i Sverige på minst halvtid under en sammanhängande period av minst två år i regel har en s.k. principiell rätt till studiestöd. En hänvisning till att dessa bestämmelser även gäller för tredjelandsmedborgare innan de beviljats ställning som varaktigt bosatta skall därför göras. Regeringen återkommer i avsnitt 7 till frågan om regleringen av stöd till övriga utländska medborgare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna.

Motsvarande författningsändringar skall, i tillämpliga delar, gälla rekryteringsbidrag till vuxenstuderande. Det skall noteras att detta stöd överhuvudtaget bara kan lämnas vid studier i Sverige. Nuvarande bestämmelser i 7 § lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande behöver därför ändras så att det klart framgår vilka nya grupper av utländska medborgare som skall jämföras med svenska medborgare. Samma paragraf föreslås även justeras så att det framgår att utländska medborgare som bosatt sig i landet i annat syfte än att studera har rätt till stöd när han eller hon fått permanent uppehållstillstånd på motsvarande sätt som föreslagits beträffande studiemedel.

Bestämmelserna i studiestödslagen (1999:1395) och i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande bör ändras i enlighet med detta. För att lagstiftningen på studiestödsområdet skall bli enhetlig föreslås att samtliga bestämmelser om likabehandling av utländska medborgare regleras i de inledande bestämmelserna av studiestödsförfattningarna.

7.1 Gällande rätt

Enligt 2 kap. 4 § andra stycket och 3 kap. 4 § andra stycket studiestödslagen (1999:1395) och enligt 7 § lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande får studiestöd respektive bidrag lämnas till studerande som inte är svensk medborgare om denne är bosatt i Sverige och har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning. Stöd kan lämnas i form av studiehjälp, studiemedel eller rekryteringsbidrag. Syftet bakom bestämmelserna är att rätten till svenskt studiestöd skall vara beroende av den studerandes anknytning till Sverige. Utgångspunkten i regleringen är alltså ett krav på svenskt medborgarskap. Utländska medborgare kan få studiefinansiering endast om de är inlemmade i det svenska samhället och avser att stanna här. Lagarna innehåller också bestämmelser om att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

7.2 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Studiemedel får lämnas till en studerande som är utländsk medborgare om den studerande är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här och om bosättningen här huvudsakligen skett i annat syfte än att studera. Kravet på permanent uppehållstillstånd gäller inte för EU- och EES-medborgare som fått en varaktig anknytning till Sverige. Om det finns särskilda skäl kan stöd lämnas till en utländsk medborgare som ännu inte har beviljats permanent uppehållstillstånd.

En hänvisning skall göras till de nya bestämmelserna om likabehandling av ytterligare utländska medborgare när det gäller rätt till studiemedel. Motsvarande skall gälla rekryteringsbidrag till vuxenstuderande.

Bestämmelserna i studiestödslagen (1999:1395) och i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande skall ändras i enlighet med detta.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Migrationsverket* och *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* tillstyrker förslagen i promemorian men påpekar att införandet av kravet på permanent uppehållstillstånd enligt en strikt tolkning kan innebära att kraven de facto blir strängare än i dag. *Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps)* menar att de tillägg som införs med anledning av EG-direktiven inte tycks få särskilt stor betydelse i praktiken eftersom unionsmedborgare och tredjelandsmedborgare sannolikt redan i dag är berättigade till studiestöd.

Skälen för regeringens förslag: I anslutning till att rörlighetsdirektivet och direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare genomförs i svensk rätt är det lämpligt att även förtydliga lagstiftningen beträffande alla utländska medborgares rätt till studiestöd.

Utländska medborgare som är stadigvarande bosatta i landet kan redan i dag få studiestöd för studier i Sverige när de fått en tillräckligt stark anknytning till landet och under förutsättning att de bosatt sig här i annat syfte än att studera. Normalt gäller att en utländsk medborgare som har permanent uppehållstillstånd och som har bott och arbetat i Sverige på minst halvtid under en sammanhängande period av minst två år i regel har en s.k. principiell rätt till studiestöd. Som exempel kan nämnas att CSN ger flyktingar och skyddsbehövande i övrigt en s.k. principiell rätt till studiestöd när de har beviljats permanent uppehållstillstånd.

I remisspromemorian föreslogs att bestämmelserna skulle kompletteras med en koppling till att permanent uppehållstillstånd i Sverige hade lämnats. Det borde således framgå av lag att det inte räcker med bosättning i Sverige och att bosättningen skett i annat syfte än att studera, utan det skulle också finnas en tydlig förankring till det svenska samhället. För närvarande kommer kravet på förankring endast till uttryck i tillämpningsföreskrifter och i den praktiska tillämpningen. Bosättningsbegreppet kan också leda till viss osäkerhet vid tillämpningen. Några närmare bestämmelser om tidsperiod eller skäl till anknytning finns inte i författning utan bestämmelser om detta är överlämnade till CSN att besluta om. Gemenskapsrätten bygger emellertid på att en persons rätt till skilda förmåner knyts till om personen har vederbörliga tillstånd eller permanent uppehållsrätt att bo och vistas i landet. Därför bedömdes det i remisspromemorian som lämpligt att skapa en generell knytning just till dessa tillstånd.

Regeringens avsikt är att kodifiera gällande regelverk och förtydliga anknytningskravet till landet. Någon skärpning av nuvarande tillämpning är inte aktuell. Däremot är det angeläget att förtydliga att det krävs en faktisk anknytning till Sverige för rätt till stöd. Regeringen anser vidare att tilldelning av studiestöd även i fortsättningen skall följa Migrationsverkets prövning av rätt till permanent uppehållstillstånd för de utländska medborgare, t.ex. många tredjelandsmedborgare, som fortfarande omfattas av sådan tillståndsgivning. Det är inte rimligt att lämna stöd i form av studielån till personer som inte kommer att få tillstånd att stanna permanent i landet. En sådan investering är varken försvarbar för det allmänna eller för den enskilde. För många utländska grupper kommer, som vissa remissinstanser framhåller, permanent uppehållstillstånd emellertid inte längre att behövas. Det gäller bland annat redan i dag för nordiska medborgare men även unionsmedborgare kommer till följd av det nya EG-direktivet inte längre att behöva sådant uppehållstillstånd. CSN har därför föreslagit en justering av bestämmelsen. Avsikten är naturligtvis att även unionsmedborgare skall ha möjlighet att få tillgång till svenskt studiestöd på lika villkor som övriga utländska medborgare innan de fått permanent uppehållsrätt. Därför behöver ett förtydligande göras så att det framgår att kravet på permanent uppehållstillstånd inte gäller för EES-medborgare som fått en varaktig anknytning till Sverige.

Tidsfaktorn är av intresse vid bedömning av anknytningen till Sverige. Permanent uppehållstillstånd kan enligt dagens praxis normalt beviljas efter två års bosättning i landet. I normalfallet bör alltså en utländsk medborgare som bott i Sverige i två år ha fått en så varaktig anknytning till landet att studiestöd bör kunna beviljas. Men tiden för när anknytning

uppnås kan variera. Den utländska medborgaren kan också på grund av familjeskäl eller liknande anses ha fått en tillräckligt stark anknytning till landet innan tiden för bosättningen uppgått till två år. Gemensamma barn kan t.ex. vara en sådan faktor som ger en stark grad av anknytning. Det kan därför vara rimligt att i en del fall lämna studiestöd innan permanent uppehållstillstånd har beviljats. Det föreslås också i remisspromemorian. Detta skall dock bara gälla under förutsättning att det finns särskilda skäl. Remissinstanserna har inte haft något att invända mot en sådan konstruktion. Flyktingar och alternativt skyddsbehövande eller deras familjemedlemmar kan t.ex. anses ha sådana särskilda skäl som gör att studiemedel rimligen bör lämnas trots att permanent uppehållstillstånd ännu inte hunnit beviljats och en varaktig anknytning till det nya landet inte hunnit uppnås.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts föreslår regeringen att bestämmelserna i 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) och i 7 § lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande utformas i enlighet härmed.

8 Bidrag vid korttidsstudier

8.1 Bakgrund

Gällande rätt

Bidrag vid korttidsstudier kan lämnas till studerande i bl.a. kommunal vuxenutbildning, folkhögskolor och studiecirklar samt vid Samernas utbildningscentrum enligt förordningen (2001:362) om bidrag vid korttidsstudier. Syftet med bidraget är att rekrytera personer med kort tidigare utbildning till studier och att stimulera till fortsatta studier. Bidraget kan lämnas för studier i svenska, engelska, matematik eller samhällsorienterande ämnen på grundskole- och gymnasienivå. Stödet är skattefritt och utgår med 80 kronor per timme (2006). Bidraget administreras i dag av Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus), Landsorganisationen i Sverige (LO) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

I regeringens proposition Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik (prop. 2005/06:2) framhölls att det finns samer som aldrig fått möjlighet att lära sig att läsa och skriva på sitt modersmål. Därför ansåg regeringen att samerna bör få förbättrade ekonomiska möjligheter att delta i sådan undervisning dvs. i alfabetisering i det samiska språket. Vidare aviserades i budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1, utg. omr. 15) att ändamålet för bidrag vid korttidsstudier skall utvidgas till att även omfatta alfabetisering i samiska. Utbildningsutskottet instämde vid sin behandling av propositionen i regeringens bedömning vad avser ändamålet för anslaget (bet. 2005/06:UbU2).

Hantering av bidrag vid korttidsstudier

I dag hanteras bidrag vid korttidsstudier av myndigheter och organisationer som finns nära målgrupperna. Sametinget är en naturlig myndighet för administration av bidraget för det nya ändamålet. Regeringen anser därför att Sametinget skall administrera bidrag vid korttidsstudier för ändamålet alfabetisering i samiska. Bestämmelser härom kommer att föreskrivas på förordningsnivå. I övrigt skall anslaget vara på oförändrad nivå och regelverket för bidraget skall ligga fast.

8.2 Överväganden och förslag

Följändringar

Regeringens förslag: Vissa följändringar krävs i mervärdesskattelagen (1994:200), inkomstskattelagen (1999:1229) samt i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande eftersom ytterligare en myndighet, Sametinget, kommer att fördela bidrag vid korttidsstudier.

Skälen för regeringens förslag: Med anledning av att bidrag vid korttidsstudier även kommer att administreras av Sametinget krävs vissa följändringar i andra författningar eftersom det av dessa framgår vilka myndigheter och organisationer som handhar stödet. De författningar som berörs är mervärdesskattelagen (1994:200), inkomstskattelagen (1999:1229) samt lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande (2002:624). Justeringarna innebär endast att författningarna kompletteras med Sametinget som administrativ myndighet och medför således ingen förändring i sak.

Samordning av studiestöd

Regeringens förslag: Studiemedel får inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas bidrag vid korttidsstudier. Regeringen får meddela föreskrifter om avvikelser från denna samordningsbestämmelse. Bestämmelserna skall införas i studiestödslagen (1999:1395).

Skälen för regeringens förslag: För att undvika att studerande uppbär flera stöd från olika system för samma tid finns särskilda samordningsbestämmelser reglerade i lag. Av förbiseende saknas i studiestödslagen en samordningsbestämmelse mellan bidrag för korttidsstudier och studiemedelssystemet. Samordningsregler finns emellertid redan i förordningen (2001:362) om bidrag vid korttidsstudier och i lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande (2002:624). I anslutning till den förändrade administrationen av korttidsstödet föreslår regeringen även en justering i studiestödslagen som innebär att bidrag vid korttidsstudier i lag samordnas med andra bidrag och förmåner.

Studiestödslagen (1999:1395) skall ändras i enlighet härmed.

9 Förslagets konsekvenser

9.1 Anpassningar till EG-direktiven

9.1.1 Effekter för olika målgrupper

Ur ett internationellt perspektiv har Sverige ett generöst studiestödssystem, som möjliggör studier med studiemedel både i och utanför landet. Stödet är emellertid i första hand avsett för svenska medborgare. Rätten till svenskt studiestöd grundas på en princip om att förmånstagaren skall ha en viss anknytning till Sverige. Det innebär exempelvis att gäststuderande, dvs. personer som kommer till landet i syfte att studera inte har rätt till stöd. Denna anknytningsprincip frångås inte i och med implementeringen av de här aktuella EG-direktiven.

Utländska medborgare har således olika rätt till stöd beroende på vilken anknytning till Sverige de har och vilken personkategori de tillhör. I de två EG-direktiven anges vilka kategorier eller målgrupper som medges rättigheter enligt gemenskapsrätten och i vilken omfattning. Det är värt att notera att svenska medborgare i svensk rätt inte omfattas av direktiven. Tidpunkten när rätt till stöd inträder skiljer sig åt för olika kategorier. Även rättens omfattning varierar, särskilt vad gäller stöd vid utlandsstudier. En persons status kan också förändras, vilket antingen kan medföra att rätten till stöd inträder, förändras eller går förlorad.

Nuvarande bestämmelser och praxis om rätt till studiestöd för utländska medborgare är generöst utformade och författningsändringarna som föreslås avser främst att reglera den borte gränsen för likabehandlingen av vissa utländska medborgare. I praktiken kommer utländska medborgare, som önskar studera, att dessförinnan kunna få tillgång till svenskt studiestöd med stöd av det regelverk som gällt i Sverige under förhållandevis lång tid. I och med direktivens genomförande kommer dock vissa ytterligare personer, som inte tidigare haft rätt till studiestöd eller rekryteringsbidrag till vuxenstuderande, att få denna rätt. Detta gäller både för studier i Sverige och utomlands. Ingen grupp får alltså sämre villkor med de förslag som förs fram.

Utländska medborgare, olika personkategorier

Vissa utländska medborgare jämställs i dag med svenska medborgare. Det gäller migrerande arbetstagare, egenföretagare och deras familjemedlemmar som kan härleda rätt till likabehandling från EG/EES-rätten. Av EG-rätten följer att arbetstagaren endast kan anses behålla sin status som arbetstagare om personen inleder en yrkesutbildning som har samband med den tidigare sysselsättningen. Direktivet innebär inte någon förändring i detta avseende. Familjemedlemmar till migrerande arbetstagare och egenföretagare jämställs utan begränsningar med svenska medborgare. Detta förändras inte heller i och med direktiven, däremot utvidgas begreppet familjemedlem (se nedan).

Implementeringen av rörlighetsdirektivet innebär att en unionsmedborgare som har förvärvat permanent uppehållsrätt kommer att få rätt till studiemedel på samma villkor som svenska medborgare. Denna likabehandling gäller även EES-medborgare.

Implementeringen av direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning innebär att personer som har fått en sådan ställning i Sverige kommer att få rätt till stöd för studier i Sverige. Personer som har fått en sådan ställning i ett annat EES-land med uppehållstillstånd i Sverige kommer också att få rätt till stöd för studier i Sverige.

Alla utländska medborgare som är stadigvarande bosatta i landet kan i dag få studiestöd för studier i Sverige när de fått en tillräckligt stark anknytning till landet och under förutsättning att de bosatt sig här i annat syfte än att studera. Detta sker normalt efter cirka två år. Denna praxis föreslås lagfästas vilket innebär ett mer förutsägbart och rättssäkert system för den enskilde.

Anhöriga

De lagändringar som föreslås med anledning av direktiven innebär att något olika regler för anhöriga kommer att gälla beroende på vilket medborgarskap dels den s.k. referenspersonen dvs. den person som den åberopade rätten grundar sig på, dels den anhörige har.

Redan i dag har anhöriga till migrerande arbetstagare i viss mån bättre rätt till stöd än arbetstagaren själv. Anhöriga är fria att välja utbildning till skillnad från arbetstagaren som endast har rätt till studiestöd för vidareutbildning inom eget yrkesområde. Denna rätt tillkommer familjemedlemmar oavsett om de är unionsmedborgare eller tredjelandsmedborgare. Någon förändring i detta avseende är inte aktuellt. Enligt rörlighetsdirektivet har emellertid begreppet familjemedlemmar blivit mer enhetligt och utvidgat, bl.a. omfattas familjemedlemmar i både rakt nedstigande och rakt uppstigande led som är beroende av unionsmedborgaren för sin försörjning.

Rörlighetsdirektivet innebär att även anhöriga till unionsmedborgare med permanent uppehållsrätt skall ha rätt att likabehandlas med svenska medborgare. Rätten inträder först när den anhörige själv har fått permanent uppehållsrätt i landet. I dag likabehandlas i studiestödshänseende endast anhöriga till migrerande arbetstagare och egenföretagare.

Av direktivet om varaktigt bosatta följer inte någon rätt för anhöriga till varaktigt bosatta i Sverige att likställas med svenska medborgare när det gäller studiestöd. Det innebär att den anhörige själv måste uppfylla villkoren för ställning som varaktigt bosatt innan någon rätt till sociala förmåner kan härledas. Detsamma gäller anhöriga till varaktigt bosatta i EU med uppehållstillstånd i Sverige.

Sammantaget innebär direktiven för kategorin anhöriga att möjligheten att få svenskt studiestöd i viss mån förstärks; dels vidgas anhöriggruppen, dels får anhöriga till EU-medborgare och EES-medborgare en utvidgad rätt till likabehandling.

Studiemedlet och studiehjälpen är rättighetsstyrda. Det innebär att utgifterna till stor del är beroende av antalet studerande i utbildningar som berättigar till dessa stöd och de studerandes benägenhet att utnyttja dessa stöd. För rekryteringsbidraget till vuxenstuderande avsätter riksdagen varje år en resursram som inte får överskridas. Bidrag lämnas endast i mån av tillgång på medel. Detta stöd är därför inte lika känsligt för volymförändringar även om undanträngningar, dvs. förändring av sammansättningen av de studerande, kan bli aktuella.

Beträffande studier i Sverige har staten kontroll över antalet utbildningsplatser och således kan också utflödet av studiestöd uppskattas. När det gäller studiestöd för studier utomlands är det däremot svårare att beräkna efterfrågan på stöd. Med en stigande efterfrågan för utlandsstudier med studiemedel ökar utgifterna och även risken för att lånet inte kommer att återbetalas. Antalet utlandsstuderande väntas emellertid endast stiga med ett fåtal personer till följd av de nya reglerna. CSN instämmer i promemorians uppfattning att kostnaderna på kort sikt är förhållandevis marginella men att de i takt med en bättre kännedom om det svenska studiestödssystemet och de nya reglerna kan ske en successiv ökning av antalet personer som får rätt till svenskt studiestöd. Myndigheten menar att det är bara i följande fall som utflödet av studiemedel kan öka:

- personen har redan en studieplats och skulle ha studerat även utan studiestöd,
- personen besätter en studieplats som annars skulle stått tom, eller
- personen väljer att studera utomlands.

I promemorian gjordes bedömningen att ökningen av antalet utländska medborgare som kan antas få rätt till svenskt studiestöd inledningsvis kommer att vara begränsad till följd av förändringarna på det EG-rättsliga området. De remissinstanser som kommenterat de ekonomiska konsekvenserna, bl.a. CSN, delar denna bedömning. Regeringen kan således inte förutse någon större påverkan på samhällets kostnader initialt utan dessa bedöms bli mycket marginella. Motsvarande bedömning har regeringen fört fram i propositionen om genomförande av EG-direktiven om unionsmedborgares rörlighet inom EU och om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (prop. 2005/06:77). Däremot ökar riskerna för att det svenska studiestödssystemet kommer att utnyttjas mer i framtiden. Detta gäller särskilt det faktum att fler unionsmedborgare, dvs. utöver migrerande arbetstagare m.fl., kommer att kunna studera utomlands med svenskt studiemedel när direktivet är genomfört. Ökade utgifter för studiemedel, och särskilt för studier utomlands kan alltså inte uteslutas. Uppskattningar av dessa utgifter är dock i dag osäkra. Ett viktigt arbete för regeringen blir därför att noga följa utvecklingen av utländska medborgares rörlighet och efterfrågan på svenskt studiestöd. I promemorian gjordes bedömningen att lagförslagets ekonomiska konsekvenser för staten är så begränsade att någon särskild finansiering inte behövs. Regeringen kommer därför, vilket bl.a. *Ekonomistyrningsverket* understryker, att noga följa de ekonomiska konsekvenserna av införandet av de nya direktiven.

Lagförslagen väntas ge upphov till ett mycket begränsat antal nya ärenden. Likväl innebär förändringen en viss ökning i arbetsbördan och därmed kostnader för administrationen av studiestöd. Övergången till ett nytt registrerings- och tillståndsförfarande beträffande unionsmedborgare påverkar CSN:s prövning av rätt till studiestöd eftersom myndigheten är i behov av tillgång till vissa uppgifter från bl.a. Migrationsverket. Regeringen avser att noga följa studiestödsmyndigheternas behov av informationsutbyte och vidta nödvändiga förändringar i bestämmelserna på förordningsnivå. Regeringen gör sammantaget den bedömningen att de merkostnader som kan förväntas uppkomma är så begränsade att det inte är motiverat att nu anvisa någon särskild finansiering för genomförandet. Berörda myndigheter bör kunna hantera eventuella merkostnader inom ramen för sina befintliga resurser.

9.2 Bidrag vid korttidsstudier

Den omständigheten att bidrag vid korttidsstudier även skall hanteras av Sametinget bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser. Anslaget skall vara på oförändrad nivå och hanteringen av stödet skall ske inom ramen för myndighetens befintliga resurser.

10 Författningsreglering och ikraftträdande

Regeringens förslag: Författningsändringarna skall träda i kraft den 1 juli 2006.

Promemorians förslag: Bestämmelserna skall träda i kraft så snart som möjligt.

Remissinstanserna: CSN bedömer att de nya bestämmelserna kan träda i kraft tidigast den 1 januari 2007.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har föreslagit att de lagändringar som behövs i utlänningslagstiftningen för att genomföra här aktuella EG-direktiv skall träda i kraft den 30 april 2006 (prop. 2005/06:77). Dessutom behöver vissa författningsändringar om utländska medborgares rätt till svenskt studiestöd göras i studiestödslagen (1999:1395) och i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande. Av administrativa och tekniska skäl föreslås dessa författningsändringar träda i kraft den 1 juli 2006. Äldre bestämmelser skall fortfarande gälla för studiestöd och rekryteringsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Regeringen har den 2 mars 2006 utfärdat lag (2006:000) om ändring i studiestödslagen (1999:1395) vilken träder i kraft den 1 juli 2007 (se prop. 2004/05:162, bet. 2005/06:UbU3, rskr. 2005/06:160). Då förslagen i denna proposition delvis rör samma lagrum som den utfärdade författningen behövs det även en ändring i nämnda ändringsförfattning.

Författningsändringarna i mervärdesskattelagen (1994:200), inkomstskattelagen (1999:1229) samt i lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande (2002:624) som behövs till följd av att bidraget vid korttidsstudier även skall administreras av Sametinget skall också träda i kraft den 1 juli 2006.

11 Författningskommentarer

11.1 Förslaget till om lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

1 kap.

Utländska medborgare som jämställs med svenska medborgare

Rubriken närmast före 1 kap. 4 § har ändrats för att överensstämma med innehållet i de efterföljande bestämmelserna.

4 §

Bestämmelsen innebär inte någon förändring jämfört med vad som gäller i dag för migrerande arbetstagare, egenföretagare och deras familjemedlemmar samt för personer som behåller sådan status. Bestämmelsen har dock genomgått vissa förändringar av främst redaktionell karaktär.

Begreppet familjemedlem definieras i detta avseende i utlänningslagen (2005:716) och baseras på gemenskapsrätten. Begreppet avses ha samma betydelse i studiestödslagen. Mot denna bakgrund finns det inte något behov av en särskild definition av begreppet i studiestödslagen och den definition som tidigare återfanns i aktuell bestämmelse har följaktligen tagits bort. I stället görs i *andra stycket* som är *nytt* en hänvisning till aktuell bestämmelse i utlänningslagen.

I *tredje stycket* som är *nytt* anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna i paragrafen.

5 §

Paragrafen är *ny*.

Av *första stycket* framgår att utländska medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige skall jämföras med svenska medborgare när det gäller rätt till studiestöd för studier såväl i Sverige som utomlands. Samma sak gäller för sådana personers familjemedlemmar under förutsättning att även de har permanent uppehållsrätt i Sverige. Vilka personer som har permanent uppehållsrätt framgår av 3 a kap. 6 § utlänningslagen (2005:716). Varje familjemedlem måste själv ha permanent uppehållsrätt för att jämföras med svensk medborgare. Genom hänvisningen till EG-rätten tydliggörs att kravet på likabehandling endast omfattar studiestöd som utgör sociala förmåner.

I *andra stycket* anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna i paragrafens första stycke.

I *tredje stycket* görs en hänvisning till bestämmelserna i 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen som innehåller ytterligare bestämmelser om rätt till studiestöd för utländska medborgare.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.3.

6 §

Paragrafen är *ny*.

Av *första stycket* framgår att även utländska medborgare med ställning som varaktigt bosatta i Sverige eller med ställning som varaktigt bosatta i annan EU-stat och med uppehållstillstånd i Sverige i vissa fall skall jämföras med svenska medborgare vid studier i Sverige. Familjemedlemmar till sådana utländska medborgare omfattas inte. Rätten till likabehandling omfattar således inte studier utanför Sverige. Genom hänvisningen till EG-rätten tydliggörs att kravet på likabehandling endast omfattar studiestöd som utgör sociala förmåner.

I *andra stycket* anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna i paragrafens första stycke.

I *tredje stycket* görs en hänvisning till att de utländska medborgare som inte omfattas av bestämmelserna i 1 kap. 4–6 §§ ändå kan vara berättigade till studiestöd på de villkor som anges i 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.3.

2 kap.

4 §

Första stycket innebär ingen ändring jämfört med dagens reglering.

Beträffande utländska medborgares rätt till studiehjälp har i *andra stycket* förutom tidigare gällande villkor också angetts att den studerande skall ha permanent uppehållstillstånd i Sverige. Syftet är att på så sätt lagfästa att den utländske medborgaren skall ha en varaktig anknytning till landet. Bestämmelsen innebär en kodifiering av nuvarande principer i föreskrifter och dagens praxis och avser inte att skärpa tillämpningen.

Av *tredje stycket* framgår att kravet på permanent uppehållstillstånd inte gäller för utländska medborgare som enligt utlänningslagen (2005:716) har uppehållsrätt i och fått en varaktig anknytning till Sverige. Med varaktig anknytning avses bland annat fall där den utländske medborgaren bott och arbetat i Sverige på minst halvtid under en sammanhängande period av minst två år. Denna tidsperiod motsvarar dagens praxis.

I *fjärde stycket* som är *nytt* anges att studiehjälp kan lämnas till personer som saknar permanent uppehållstillstånd i Sverige om det föreligger särskilda skäl. Sådana särskilda skäl kan till exempel flyktingar och alternativt skyddsbehövande eller deras familjemedlemmar bedömas ha även om de ännu inte beviljats permanent uppehållstillstånd eller hunnit få en varaktig anknytning till Sverige.

Slutligen görs i *femte stycket* som är *nytt* en hänvisning till de utländska medborgare som enligt 1 kap. 4–6 §§ skall jämföras med svenska medborgare. Motsvarande reglering återfanns tidigare i paragrafens tredje stycke.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.2.

3 kap.

4 §

Första stycket innebär ingen ändring jämfört med dagens reglering.

Beträffande utländska medborgares rätt till studiemedel har i *andra stycket* förutom tidigare gällande villkor också angetts att den studerande skall ha permanent uppehållstillstånd i Sverige. Syftet är att på så sätt tydliggöra att den utländske medborgaren skall ha en varaktig anknytning hit. Bestämmelsen innebär en kodifiering av vad som tidigare gällt på området och avser inte att skärpa tillämpningen.

Av *tredje stycket* framgår att kravet på permanent uppehållstillstånd inte gäller för utländska medborgare som enligt utlänningslagen (2005:716) har uppehållsrätt i och fått en varaktig anknytning till Sverige. Med varaktig anknytning avses bland annat fall där den utländske medborgaren bott och arbetat i Sverige på minst halvtid under en sammanhängande period av minst två år. Denna tidsperiod motsvarar dagens praxis.

I *fjärde stycket* som är *nytt* ges en möjlighet att lämna studiemedel till personer som saknar permanent uppehållstillstånd i Sverige om det föreligger särskilda skäl. Sådana särskilda skäl kan till exempel flyktingar och alternativt skyddsbehövande eller deras familjemedlemmar bedömas ha även om de ännu inte beviljats permanent uppehållstillstånd eller hunnit få en varaktig anknytning till Sverige. Särskilda skäl kan även anses föreligga för personer som har en nära familjeanknytning till Sverige, till exempel utländska medborgare som har ett gemensamt barn med en svensk medborgare.

Slutligen görs i *femte stycket* som är *nytt* en hänvisning till de utländska medborgare som enligt 1 kap. 4–6 §§ skall jämföras med svenska medborgare. Motsvarande reglering återfanns tidigare i paragrafens tredje stycke.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.2.

25 §

I paragrafen införs en ny bestämmelse med innebörden att studiemedel inte får lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas bidrag enligt förordningen (2001:362) om bidrag vid korttidsstudier. Regeringen får dock med stöd av bestämmelsen meddela föreskrifter innebärande att samordning inte skall ske. Därutöver har paragrafen genomgått vissa förändringar av redaktionell karaktär.

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 8.2.

7 §

Begreppet familjemedlem definieras i detta avseende i utlänningslagen (2005:716) och baseras på gemenskapsrätten. Begreppet avses ha samma betydelse i lagen om rekryteringsbidrag. Det finns mot bakgrund av detta inte något behov av en särskild definition av begreppet i denna lag och den definition som tidigare återfanns i tredje stycket har följaktligen tagits bort. I stället görs i *andra stycket* en hänvisning till aktuell bestämmelse i utlänningslagen.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.3.

7 a §

Paragrafen är *ny*.

Av *första stycket* framgår att rekryteringsbidrag under vissa förutsättningar får lämnas till utländska medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige. Vilka personer som har permanent uppehållsrätt framgår av 3 a kap. 6 § utlänningslagen (2005:716). Till skillnad från vad som gäller enligt 7 § måste varje familjemedlem själv ha permanent uppehållsrätt för att jämföras med svensk medborgare. Genom hänvisningen till EG-rätten tydliggörs att kravet på likabehandling endast omfattar studiestöd som utgör sociala förmåner.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.3.

7 b §

Paragrafen är *ny*.

Bestämmelsen innebär att rekryteringsbidrag under vissa förutsättningar får lämnas även till utländska medborgare med ställning som varaktigt bosatta i Sverige eller med ställning som varaktigt bosatta i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige. Genom hänvisningen till EG-rätten tydliggörs att kravet på likabehandling endast omfattar studiestöd som utgör sociala förmåner. Varje familjemedlem måste på egen hand uppfylla kraven i bestämmelsen för att jämföras med svensk medborgare.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.3.

7 c §

Paragrafen är *ny* men en motsvarande bestämmelse återfanns tidigare i 7 § tredje stycket. Bestämmelsen anger under vilka villkor rekryteringsbidrag får lämnas till utländska medborgare som inte omfattas av 7–7 b §§.

I *första stycket* anges förutom de villkor som gällt tidigare att rekryteringsbidrag i normalfallet endast får lämnas till den som har permanent uppehållstillstånd i Sverige. Syftet är att på så sätt lagfästa att den utländske medborgaren skall ha en varaktig anknytning till Sverige.

Av *andra stycket* framgår att kravet på permanent uppehållstillstånd inte omfattar medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 § utlänningslagen (2005:716) som fått en varaktig anknytning till Sverige. Med varaktig anknytning avses bland annat fall där den utländske medborgaren bott och arbetat i Sverige på minst halvtid under en

sammanhängande period av minst två år. Denna tidsperiod motsvarar dagens praxis.

Slutligen anges i *tredje stycket* att rekryteringsbidrag får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd inte är uppfyllt om det föreligger särskilda skäl. Sådana särskilda skäl kan till exempel flyktingar och alternativt skyddsbehövande eller deras familjemedlemmar bedömas ha även om de ännu inte beviljats permanent uppehållstillstånd eller hunnit få en varaktig anknytning till Sverige.

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 7.2.

14 §

I paragrafen införs en ny bestämmelse med innebörden att rekryteringsbidrag inte får lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas bidrag enligt förordningen (2001:362) om bidrag vid korttidsstudier. Regeringen får dock i likhet med vad som gäller på studiestödsområdet med stöd av bestämmelsen meddela föreskrifter innebärande att samordning inte skall ske. Därutöver har paragrafen genomgått vissa förändringar av redaktionell karaktär.

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 8.2.

11.3 Övriga lagändringar

Med anledning av att Sametinget skall anförtros uppgiften att administrera bidrag vid korttidsstudier krävs ytterligare följdändringar i annan lagstiftning.

I 3 kap. 8 § *första stycket 2* mervärdesskattelagen (1994:200) anges att bidrag enligt förordningen (2001:362) om bidrag vid korttidsstudier som administreras av Sametinget skall undantas från skatteplikt. Samtidigt görs vissa förändringar av redaktionell karaktär i bestämmelsen.

I 11 kap. 34 § *andra stycket* inkomstskattelagen (1999:1229) anges att bidrag enligt förordningen (2001:362) om bidrag vid korttidsstudier som administreras av Sametinget skall undantas från skatteplikt. Samtidigt görs vissa förändringar av redaktionell karaktär i bestämmelsen.

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395)
dels att 1 kap. 4 §, 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § samt rubriken närmast före
1 kap. 4 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer 1 kap. 5 och 6 §§ av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Medborgare i annat EU/EES-land eller Schweiz ***Utländska medborgare som jämställs med svenska medborgare***

1 kap.

4 §⁶

Utländska medborgare som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EG-rätten,
2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), eller
3. avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer,
skall när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag jämställas med svenska medborgare under de förutsättningar som anges i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Detsamma gäller make, sambo och barn samt andra familjemedlemmar till sådana utländska medborgare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna i första stycket.

5 §

Utländska medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige och som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten skall när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag jämställas med svenska

⁶ Senaste lydelse 2001:67.

medborgare. Detsamma gäller familjemedlemmar med permanent uppehållsrätt i Sverige till sådana utländska medborgare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna i första stycket.

I 2 kap. 4 § andra stycket och 3 kap. 4 § andra stycket finns bestämmelser om rätt till studiestöd för utländska medborgare som är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här.

6 §

Utländska medborgare med ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller med ställning som varaktigt bosatt i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige, och som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten skall när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag jämföras med svenska medborgare vid studier i Sverige.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter i anslutning till bestämmelserna i första stycket.

I 2 kap. 4 § andra stycket och 3 kap. 4 § andra stycket finns bestämmelser om rätt till studiestöd för utländska medborgare som är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här.

2 kap.

4 §

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svensk medborgare.

Studiehjälp får lämnas också till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige, *och*

1. är bosatt i Sverige *och har permanent uppehållstillstånd här, samt*

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent

uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om det föreligger särskilda skäl.

Av 1 kap. 4 § framgår att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

Av 1 kap. 4 § första stycket, 5 § första stycket och 6 § första stycket framgår att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

3 kap.

4 §

Studiemedel får lämnas till studerande som är svensk medborgare.

Studiemedel får lämnas också till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige, *och*

1. är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, samt

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om det föreligger särskilda skäl.

Av 1 kap. 4 § framgår att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

Av 1 kap. 4 § första stycket, 5 § första stycket och 6 § första stycket framgår att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

Denna lag träder i kraft den xx yy.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

dels att 7 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 7 a – 7 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Rekryteringsbidrag får lämnas till studerande som är utländsk medborgare om han eller hon på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EG-rätten,
2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), eller
3. avtalet om fri rörlighet för personer mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan.

Detsamma gäller *make, sambo och barn samt andra familjemedlemmar* till sådana utländska medborgare.

Detsamma gäller *familjemedlemmar* till sådana utländska medborgare.

Utöver vad som följer av första stycket får rekryteringsbidrag lämnas till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

7 a §

Rekryteringsbidrag får lämnas till studerande som är utländsk medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige, om han eller hon kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten.

Detsamma gäller familjemedlemmar till sådana utländska medborgare.

7 b §

Rekryteringsbidrag får lämnas

till studerande som är utländsk medborgare med ställning som varaktig bosatt i Sverige, eller med ställning som varaktigt bosatt i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige, och som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten.

7 c §

Utöver vad som följer av 7–7 b §§ får rekryteringsbidrag lämnas till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, samt

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket 1 gäller inte för medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Rekryteringsbidrag får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket 1 inte är uppfyllt, om det föreligger särskilda skäl.

Denna lag träder i kraft den xx yy.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 2005/06:134
Bilaga 2

Följande remissinstanser har yttrat sig över promemorian:

Svenska institutet för europapolitiska studier, Integrationsverket, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Migrationsverket, Försäkringskassan, Barnombudsmannen, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Statens skolverk, Högskoleverket, Centrala studiestödsnämnden, Överklagandenämnden för studiestöd, Stockholms universitet, Juridiska fakultetsnämnden, Arbetsmarknadsstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Sveriges förenade studentkårer

Utanför remisslistan har dessutom följande instanser yttrat sig: Lärarnas Riksförbund

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att avge yttrande, men har avstått: Svenskt Näringsliv och Landsorganisationen i Sverige.

Rörlighetsdirektivet

Rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG

(lydelse efter rättelse, se EUT L 197, 28.7.2005, s. 34, Celex 304L0038R[2])

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 12, 18, 40, 44 och 52 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag⁷,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁸,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande⁹,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget¹⁰, och

av följande skäl:

- (1) Unionsmedborgarskapet ger varje unionsmedborgare en primär, individuell rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium, med förbehåll för de begränsningar och villkor som fastställs i fördraget och genom de åtgärder som antas för att genomföra detta.
- (2) Fri rörlighet för personer är en av de grundläggande friheterna på den inre marknaden, som omfattar ett område utan inre gränser, där denna frihet säkerställs i enlighet med bestämmelserna i fördraget.
- (3) Unionsmedborgarskap bör vara grundläggande status för medborgarna i medlemsstaterna när de utövar sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig. Det är därför nödvändigt att kodifiera och se över existerande gemenskapsinstrument som var för sig behandlar såväl

⁷ EGT C 270 E, 25.9.2001, s. 150.

⁸ EGT C 149, 21.6.2002, s. 46.

⁹ EGT C 192, 12.8.2002, s. 17.

¹⁰ Europaparlamentets yttrande av den 11 februari 2003 (EUT C 43 E, 19.2.2004, s. 42), rådets gemensamma ståndpunkt av den (EUT C 54 E, 2.3.2004, s. 12) och Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 mars 2004 (ännu ej offentliggjort i EUT).

arbetstagare, egenanställda som studenter och andra inaktiva personer för att förenkla och stärka rätten att fritt röra sig och uppehålla sig för alla unionsmedborgare.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 3

- (4) För att avhjälpa sektorsuppdelningen och den planlösa hanteringen av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig och för att göra det lättare att utöva denna rätt krävs en gemensam rättsakt för att delvis ändra rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen¹¹ och för att upphäva följande rättsakter: Rådets direktiv 68/360/EEG av den 15 oktober 1968 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medlemsstaternas arbetstagare och deras familjer,¹² rådets direktiv 73/148/EEG av den 21 maj 1973 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster,¹³ rådets direktiv 90/364/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning,¹⁴ rådets direktiv 90/365/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning för anställda och egna företagare som inte längre är yrkesverksamma¹⁵ och rådets direktiv 93/96/EEG av den 29 oktober 1993 om rätt till bosättning för studerande¹⁶.
- (5) För att varje unionsmedborgare skall kunna utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier på villkor som säkerställer de objektiva villkoren frihet och värdighet bör även familjemedlemmar beviljas denna rätt, oavsett medborgarskap. För tillämpningen av detta direktiv bör definitionen av ”familjemedlem” utvidgas, så att den även omfattar registrerade partner om den mottagande medlemsstaten behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap.
- (6) För att bevara familjens enhet i vidare mening och med förbehåll för förbudet mot diskriminering på grundval av nationalitet, bör situationen för de personer som inte omfattas av definitionen av familjemedlem enligt detta direktiv och som därför inte har någon automatisk rätt till inresa och uppehåll i den mottagande medlemsstaten behandlas av den mottagande medlemsstaten på grundval av dess nationella lagstiftning, så att den kan besluta huruvida inresa och uppehåll ändå kan beviljas sådana personer, varvid hänsyn skall tas till deras anknytning till unionsmedborgaren och andra omständigheter, t.ex. deras ekonomiska eller fysiska beroendeförhållande till unionsmedborgaren.

¹¹ EGT L 257, 19.10.1968, s. 2. Förordningen senast ändrad genom förordning (EEG) nr 2434/92 (EGT L 245, 26.8.1992, s. 1).

¹² EGT L 257, 19.10.1968, s. 13. Direktivet senast ändrat genom 2003 års anslutningsakt.

¹³ EGT L 172, 28.6.1973, s. 14.

¹⁴ EGT L 180, 13.7.1990, s. 26.

¹⁵ EGT L 180, 13.7.1990, s. 28.

¹⁶ EGT L 317, 18.12.1993, s. 59.

- (7) De formaliteter som är förenade med unionsmedborgares fria rörlighet inom medlemsstaternas territorier bör fastställas tydligt, utan att det påverkar tillämpningen av de bestämmelser som gäller för nationella gränskontroller.
- (8) För att underlätta den fria rörligheten för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, bör de som redan har fått ett uppehållsdokument undantas från kravet på att erhålla inresevisering i den mening som avses i rådets förordning (EG) nr 539/2001 av den 15 mars 2001 om fastställande av förteckningen över tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav¹⁷ eller, i förekommande fall, tillämplig nationell lagstiftning.
- (9) Unionsmedborgare bör ha rätt att uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten i upp till tre månader utan andra villkor eller formaliteter än att de innehar ett giltigt identitetskort eller pass, med förbehåll för en mer gynnsam behandling som tillämpas på arbetssökande i enlighet med vad som erkänns av domstolens rättspraxis.
- (10) Personer som utövar sin rätt till fri rörlighet bör emellertid inte bli en orimlig belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under den första tiden av vistelsen. Därför bör unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars uppehållsrätt under längre tid än tre månader vara underkastad villkor.
- (11) Unionsmedborgarnas grundläggande och personliga rätt att uppehålla sig i en annan medlemsstat följer direkt av fördraget och är inte beroende av att ett uppehållstillstånd utfärdas.
- (12) För uppehållsperioder som överstiger tre månader bör medlemsstaterna kunna kräva att unionsmedborgaren registrerar sig hos behöriga myndigheter på bosättningsorten, vilket skall styrkas med ett bevis om registrering som utfärdas i detta syfte.
- (13) Kravet på uppehållskort bör begränsas till unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat för uppehållsperioder som är längre än tre månader.
- (14) De bevishandlingar som de behöriga myndigheterna begär för att utfärda ett bevis om registrering eller ett uppehållskort bör specificeras uttömmande för att undvika olikheter i administrativ praxis eller skilda tolkningar som blir till ett alltför stort hinder när unionsmedborgarna och deras familjemedlemmar skall utöva sin uppehållsrätt.

¹⁷ EGT L 81, 21.3.2001, s. 1. Förordningen senast ändrad genom förordning (EG) nr 453/2003 (EUT L 69, 13.3.2003, s. 10).

- (15) Familjemedlemmarna bör omfattas av ett rättsligt skydd för det fall att unionsmedborgaren avlider, skiljer sig, gifter sig eller när ett registrerat partnerskap upplöses. Med respekt för familjelivet och den mänskliga värdigheten samt för att under vissa förhållanden undvika missbruk, bör åtgärder vidtas för att säkerställa att familjemedlemmar som redan uppehåller sig inom den mottagande medlemsstatens territorium får behålla uppehållsrätten uteslutande på personlig grund.
- (16) Så länge de personer som omfattas av rätten till bosättning inte utgör en orimlig börda för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem bör de inte utvisas. Därför får en utvisningsåtgärd inte vara en automatisk följd av anlitandet av det sociala biståndssystemet. Den mottagande medlemsstaten bör bedöma om det är fråga om tillfälliga svårigheter och beakta bosättnings längd, personens personliga omständigheter och storleken på det bidrag som har beviljats, när de bedömer huruvida personen ifråga blivit en orimlig börda för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem och bör utvisas. Under inga omständigheter får arbetstagare, egenföretagare eller arbetssökande enligt domstolens definition bli föremål för utvisning, utom av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet.
- (17) Permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare som har valt att bosätta sig varaktigt i en annan medlemsstat skulle stärka känslan av ett gemensamt unionsmedborgarskap och är en nyckelfaktor för att främja social sammanhållning, som är ett av gemenskapens grundläggande mål. En permanent uppehållsrätt bör därför föreskrivas för alla unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som har varit stadigvarande bosatta i den mottagande medlemsstaten i enlighet med villkoren i detta direktiv under fem års tid utan att bli utvisade.
- (18) För att utgöra ett verkligt instrument för integration i den mottagande medlemsstat där unionsmedborgaren är bosatt, bör den permanenta uppehållsrätten när den en gång erhållits inte omfattas av villkor.
- (19) Vissa särskilda förmåner för unionsmedborgare som är arbetstagare eller egenföretagare och deras familjemedlemmar, vilka kan möjliggöra för dem att erhålla en permanent uppehållsrätt innan de har varit bosatta i fem år i den mottagande medlemsstaten, bör behållas, eftersom de utgör förvärvade rättigheter enligt kommissionens förordning (EEG) nr 1251/70 av den 29 juni 1970 om arbetstagares rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda där¹⁸ och rådets direktiv 75/34/EEG av den 17 december 1974 om rätten för medborgare i

¹⁸ EGT L 142, 30.6.1970, s. 24.

en medlemsstat att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att där ha drivit egen rörelse¹⁹.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 3

- (20) Förbudet mot diskriminering på grundval av nationalitet innebär att alla unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som med stöd av detta direktiv uppehåller sig i en medlemsstat av den medlemsstaten bör behandlas på samma sätt som dennas medborgare inom områden som omfattas av fördraget, med förbehåll för sådana särskilda bestämmelser som uttryckligen anges i fördraget eller i sekundärlagstiftningen.
- (21) Det bör emellertid lämnas åt den mottagande medlemsstaten att bestämma om den skall bevilja socialt bistånd under de tre första månaderna av uppehållet, eller för en längre tid när det gäller arbetssökande, för andra unionsmedborgare än de som är arbetstagare eller egenföretagare eller som bibehåller denna status eller deras familjemedlemmar, eller bistånd till uppehälle för studier, inklusive yrkesutbildning, innan rätten till permanent uppehåll erhållits till dessa personer.
- (22) Enligt fördraget kan rätten att fritt röra sig och uppehålla sig begränsas av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. För att säkerställa en snävare definition av de omständigheter och rätts-säkerhetsgarantier som avgör om unionsmedborgare eller familjemedlemmar kan nekas inresa eller utvisas, bör detta direktiv ersätta rådets direktiv 64/221/EEG av den 25 februari 1964 om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa²⁰.
- (23) Utvisning av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet är en långtgående åtgärd, som allvarligt kan skada personer som, efter att ha utnyttjat de rättigheter och friheter som de erhåller genom fördraget, verkligen har integrerats i den mottagande medlemsstaten. Räckvidden för sådana åtgärder bör därför begränsas i enlighet med proportionalitetsprincipen, för att ta hänsyn till i vilken grad de berörda personerna har integrerats, hur länge de har vistats i den mottagande medlemsstaten, till deras ålder och hälsotillstånd, deras familjesituation och ekonomiska situation och deras anknytning till ursprungslandet.
- (24) Ju högre graden av unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars integrering i den mottagande medlemsstaten är, desto högre bör följaktligen graden av skydd mot utvisning vara. Endast i undantagsfall, av tvingande hänsyn till den allmänna säkerheten, bör utvisning användas mot personer som har varit bosatta under

¹⁹ EGT L 14, 20.1.1975, s. 10.

²⁰ EGT 56, 4.4.1964, s. 850. Direktivet senast ändrat genom direktiv 75/35/EEG (EGT L 14, 20.1.1975, s. 14).

flera år i den mottagande medlemsstaten, i synnerhet om de är födda där och har bott där hela sitt liv. Likaså bör det endast i undantagsfall vara tillåtet att utvisa underåriga, eftersom förbindelsen med familjen bör skyddas, i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989.

- (25) Rättssäkerhetsgarantierna bör också specificeras i detalj för att trygga en hög skyddsnivå för unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars rättigheter vid vägrad inresa eller uppehåll i en annan medlemsstat, samt för att upprätthålla principen om att myndighetsåtgärder vederbörligen måste motiveras.
- (26) Under alla omständigheter bör unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som vägras rätt till inresa eller uppehåll i en annan medlemsstat ha möjlighet till domstolsprövning av beslutet.
- (27) I överensstämmelse med domstolens rättspraxis, för att förbjuda att medlemsstaterna fattar beslut om förbud på livstid att återvända till deras territorium för personer som omfattas av detta direktiv, bör det bekräftas att unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som har förbjudits att återvända till en medlemsstats territorium har rätt att lämna in en ny ansökan efter en rimlig tid och under alla omständigheter tre år efter det att det slutgiltiga återreseförbudet verkställts.
- (28) För att skydda mot missbruk av rättigheter eller bedrägeri, särskilt skenäktenskap eller andra former av förhållanden som ingåtts endast i syfte att åtnjuta rätt att fritt röra sig och uppehålla sig, bör medlemsstaterna ha rätt att anta nödvändiga åtgärder.
- (29) Detta direktiv bör inte påverka mer gynnsamma nationella bestämmelser.
- (30) I syfte att undersöka hur utövandet av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig skall kunna underlättas ytterligare, bör kommissionen utarbeta en rapport för att utvärdera möjligheten att lägga fram nödvändiga förslag i detta syfte, särskilt avseende förlängning av uppehållsperioden utan villkor.
- (31) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheterna och friheterna och med de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. I enlighet med stadgans förbud mot diskriminering bör medlemsstaterna genomföra bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering mellan förmånstagarna till detta direktiv, på sådana grunder såsom kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs

- a) villkor för unionsmedborgares och deras familjemedlemmars utövande av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium,
- b) rätten att permanent uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar,
- c) begränsningar i rättigheterna i a och b av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. unionsmedborgare: varje person som är medborgare i en medlemsstat.
2. familjemedlem:
 - a) make eller maka,
 - b) den partner med vilken unionsmedborgaren har ingått ett registrerat partnerskap på grundval av lagstiftningen i en medlemsstat, om den mottagande medlemsstatens lagstiftning behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap och i enlighet med villkoren i relevant lagstiftning i den mottagande medlemsstaten,
 - c) släktingar i rakt nedstigande led som är under 21 år eller är beroende för sin försörjning, även till maken eller maken eller till sådan partner som avses i b,
 - d) de underhållsberättigade släktingar i rakt uppstigande led, även till maken eller maken eller till sådan partner som avses i b.

3. mottagande medlemsstat: den medlemsstat dit unionsmedborgaren reser för att utöva sin rätt att fritt röra sig eller uppehålla sig.

Artikel 3

Förmånstagare

1. Detta direktiv skall tillämpas på alla unionsmedborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i samt på de familjemedlemmar enligt definitionen i artikel 2.2 som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren.

2. Utan att det påverkar de berördas personliga rätt att fritt röra sig eller uppehålla sig, och i överensstämmelse med nationell lagstiftning, skall den mottagande medlemsstaten underlätta inresa och uppehåll för följande personer:

- a) Alla andra familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, som inte omfattas av definitionen i artikel 2.2, om de i det land från vilket de har kommit är beroende av eller bor hos den unionsmedborgare som har primär uppehållsrätt eller om det av allvarliga hälsoskäl absolut krävs att unionsmedborgaren personligen tar hand om familjemedlemmen.
- b) Den partner med vilken unionsmedborgaren har ett varaktigt vederbörligen bestyrkt förhållande. Den mottagande medlemsstaten skall företa en noggrann undersökning av de personliga förhållandena och motivera ett eventuellt beslut att neka dessa personer inresa till eller att uppehålla sig i den medlemsstaten.

KAPITEL II

RÄTT TILL UT- OCH INRESA

Artikel 4

Rätt till utresa

1. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna för kontroll av resehandlingar vid de nationella gränserna skall alla unionsmedborgare med giltigt identitetskort eller pass och deras familjemedlemmar, som inte är medborgare i en medlemsstat, och som har giltigt pass, ha rätt att lämna en medlemsstats territorium för att resa till en annan medlemsstat.

2. Personer som avses i punkt 1 får inte åläggas skyldighet att inneha utresevisering eller någon motsvarande formalitet.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 3

3. Medlemsstaterna skall i enlighet med sina lagar för sina egna medborgares räkning utfärda och förnya ett identitetskort eller pass som anger deras medborgarskap.

4. Passet skall vara giltigt åtminstone i alla medlemsstater och i länder som innehavaren måste fara igenom när denne reser mellan medlemsstaterna. Om det i en medlemsstats lag saknas bestämmelser om utfärdande av identitetskort, skall passet gälla i minst fem år från utfärdandet eller förnyelsen.

Artikel 5

Rätt till inresa

1. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna för kontroll av resehandlingar vid de nationella gränserna skall medlemsstaterna tillåta unionsmedborgare att resa in på deras territorium med ett giltigt identitetskort eller pass och tillåta familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat att resa in på deras territorium med ett giltigt pass. Unionsmedborgare får inte åläggas skyldighet att inneha inresevisering eller någon motsvarande formalitet.

2. Familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat skall endast åläggas skyldighet att ha visering i enlighet med förordning (EG) nr 539/2001 eller i förekommande fall med nationell lag. Enligt detta direktiv skall innehav av giltigt uppehållskort enligt artikel 10 medföra undantag för dessa familjemedlemmar från kravet på visering. Medlemsstaterna skall ge dessa personer all den hjälp de behöver för att få nödvändiga viseringar. Viseringarna skall utfärdas gratis så snart som möjligt på grundval av ett påskyndat förfarande.

3. Den mottagande medlemsstaten får inte införa inrese- eller utresestämpel i passen för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat om de uppvisar det uppehållskort som föreskrivs i artikel 10.

4. Om en unionsmedborgare eller en familjemedlem till denne, som inte är medborgare i en medlemsstat, inte har de resehandlingar som krävs eller, i förekommande fall, nödvändiga viseringar, skall den berörda medlemsstaten, innan utvisning får komma i fråga, ge dessa personer all rimlig möjlighet att få eller få tillgång till de nödvändiga handlingarna inom rimlig tid eller få bekräftat eller på annat sätt bevisat att de omfattas av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig.

5. Medlemsstaten får begära att den berörda personen rapporterar sin närvaro inom dess territorium inom rimlig och icke-diskriminerande

KAPITEL III

UPPEHÅLLSRÄTT

Artikel 6

Uppehållsrätt i högst tre månader

1. Unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium i högst tre månader utan några andra villkor eller formaliteter än kravet på att inneha ett giltigt identitetskort eller pass.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren och som innehar ett giltigt pass.

Artikel 7

Uppehållsrätt för längre tid än tre månader

1. Varje unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstats territorium under längre tid än tre månader om den berörda personen

- a) är anställd eller egenföretagare i den mottagande medlemsstaten, eller
- b) för egen och sina familjemedlemmars räkning har tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under vistelsen, samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller
- c) — är inskriven vid en privat eller statlig institution, som är erkänd eller finansierad av den mottagande medlemsstaten på grundval av dess lagstiftning eller administrativa praxis, med huvudsyftet att bedriva studier eller genomgå en yrkesutbildning

— samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten samt avger en försäkrans till den behöriga nationella myndigheten, i form av en förklaring eller på något annat valfritt likvärdigt sätt, om att han har

tillräckliga tillgångar för att kunna försörja sig själv och familjen, så att de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under deras vistelseperiod, eller

- d) är familjemedlem som följer med eller ansluter sig till en unionsmedborgare som uppfyller kraven i a, b eller c.

2. Uppehållsrätten enligt punkt 1 skall även omfatta familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat när de följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten, förutsatt att unionsmedborgaren uppfyller villkoren i punkt 1 a, 1 b eller 1 c.

3. Vid tillämpningen av punkt 1 a skall en unionsmedborgare som inte längre är arbetstagare eller egenföretagare behålla sin ställning som arbetstagare eller egenföretagare i följande fall:

- e) Om personen har drabbats av tillfällig arbetsförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall.
- f) Om personen har drabbats av vederbörligen konstaterad ofrivillig arbetslöshet efter mer än ett års anställning och har anmält sig som arbetssökande vid en behörig arbetsförmedling.
- g) Om personen har drabbats av vederbörligen registrerad ofrivillig arbetslöshet efter att ha fullgjort en anställning som varit tidsbegränsad till mindre än ett år eller efter att ha blivit ofrivilligt arbetslös under de första tolv månaderna samt har anmält sig som arbetssökande till en behörig arbetsförmedling. I detta fall skall ställningen som arbetstagare kvarstå under minst sex månader.
- h) Om personen inleder en yrkesutbildning. Om han eller hon inte är ofrivilligt arbetslös skall ställningen som arbetstagare kvarstå endast om yrkesutbildningen har ett samband med den tidigare sysselsättningen.

4. Med avvikelse från punkt 1 d och punkt 2 ovan skall endast maken eller maken, den registrerade partner som avses i artikel 2.2 b och underhållsberättigade barn ha uppehållsrätt som familjemedlemmar till en unionsmedborgare som uppfyller villkoren i 1 c. Artikel 3.2 skall tillämpas på hans eller hennes släktingar i rakt uppstigande led samt på makes/makas eller registrerade partners/underhållsberättigade släktingar i rakt uppstigande led.

Administrativa formaliteter för unionsmedborgare

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 5.5 får den mottagande medlemsstaten ålägga unionsmedborgare att registrera sig hos behöriga myndigheter vid uppehåll som överstiger tre månader.

2. Fristen för registrering får aldrig understiga tre månader räknat från ankomstdagen. Ett bevis om registrering skall utfärdas omedelbart, med uppgift om den registrerade personens namn och adress samt registreringsdatum. Om den berörda personen underlåter att uppfylla registreringskravet får denne åläggas proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner.

3. Det enda krav medlemsstaterna får ställa för att utfärda bevis om registrering är att

— de unionsmedborgare som avses i artikel 7.1 a skall kunna visa upp ett giltigt identitetskort eller pass, en bekräftelse från arbetsgivaren om anställning eller ett anställningsintyg eller bevis på att de är egenföretagare.

— de unionsmedborgare som avses i artikel 7.1 b skall kunna visa upp ett giltigt identitetskort eller pass och bevis på att de uppfyller villkoren i den punkten.

— de unionsmedborgare som avses i artikel 7.1 c skall kunna visa upp ett giltigt identitetskort eller pass, ett bevis på registrering vid en erkänd institution och på att de omfattas av en heltäckande sjukförsäkring samt den förklaring eller dess motsvarighet som avses i artikel 7.1 c. Medlemsstaterna får inte kräva att ett särskilt belopp anges i förklaringen.

4. Medlemsstaterna får inte fastställa något fast belopp som de anser vara ”tillräckliga tillgångar”, utan de måste ta hänsyn till den berörda personens personliga omständigheter. Detta belopp får i varje fall inte överstiga den beloppsgräns under vilket medborgare i den mottagande medlemsstaten är berättigade till socialt bistånd, eller, om detta kriterium inte kan tillämpas, minimipensionen i den mottagande medlemsstaten.

5. För att utfärda ett bevis om registrering till en unionsmedborgares familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare får medlemsstaterna begära att följande handlingar visas upp:

- a) Ett giltigt identitetskort eller pass.
- b) En handling som bestyrker familjeanknytning eller ett registrerat partnerskap.

- c) Vid behov, beviset om registrering för den unionsmedborgare som de följer med eller ansluter sig till.
- d) I de fall som avses i artikel 2.2 c och d, handlingar som styrker att villkoren i den bestämmelsen är uppfyllda.
- e) I de fall som avses i artikel 3.2 a, en handling som utfärdats av den behöriga myndigheten i ursprungslandet eller i det land från vilket personerna anländer och som styrker att de är ekonomiskt beroende av unionsmedborgaren eller är medlemmar av unionsmedborgarens hushåll, eller bevis på att allvarliga hälsoskäl föreligger som absolut kräver att unionsmedborgaren ger familjemedlemmen personlig omvårdnad.
- f) I de fall som avses i artikel 3.2 b, bevis på att ett varaktigt förhållande med unionsmedborgaren föreligger.

Artikel 9

Administrativa formaliteter för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

1. Medlemsstaterna skall utfärda ett uppehållskort till unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, om det planerade uppehållet överstiger tre månader.
2. Fristen för att ansöka om uppehållskort får inte understiga tre månader räknat från ankomstdagen.
3. Om den berörde personen underlåter att ansöka om uppehållskort får denne åläggas proportionerliga och ickediskriminerande sanktioner.

Artikel 10

Utfärdande av uppehållskort

1. Upphållsrätten för unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat skall intygas genom att en handling som kallas ”uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem” utfärdas senast sex månader efter det att ansökan lämnades in. Ett intyg om inlämnad ansökan om uppehållskort skall utfärdas omedelbart.
2. För utfärdande av ett uppehållskort skall medlemsstaterna begära att följande handlingar visas upp.
 - a) Ett giltigt pass.

- b) En handling som styrker familjeanknytning eller ett registrerat partnerskap.
- c) Beviset om registrering eller i avsaknad av ett registreringssystem, ett annat bevis på att den unionsmedborgare som de följer med eller ansluter sig till har hemvist i den mottagande medlemsstaten.
- d) I de fall som avses i artikel 2.2 c och d, handlingar som styrker att villkoren i de bestämmelserna är uppfyllda.
- e) I de fall som avses i artikel 3.2 a, en handling som utfärdats av den behöriga myndigheten i ursprungslandet eller i det land från vilket personerna anländer som styrker att de är ekonomiskt beroende av unionsmedborgaren eller ingår i unionsmedborgarens hushåll, eller bevis på att allvarliga hälsoskäl föreligger som absolut kräver att unionsmedborgaren ger familjemedlemmen personlig omvårdnad.
- f) I de fall som avses under artikel 3.2 b, bevis på att det föreligger en varaktigt förhållande med unionsmedborgaren.

Artikel 11

Uppehållskortets giltighet

1. Det uppehållskort som avses i artikel 10.1 skall gälla i fem år från dagen för utfärdandet eller under den beräknade tiden för unionsmedborgarens vistelse om denna inte överstiger fem år.
2. Uppehållskortets giltighet skall inte påverkas av tillfällig frånvaro som inte överstiger sex månader per år eller av längre frånvaro på grund av obligatorisk militärtjänst eller av en frånvaro på högst tolv på varandra följande månader av viktiga skäl, t.ex. graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning eller utstationering på grund av arbete i en annan medlemsstat eller i tredje land.

Artikel 12

Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar om unionsmedborgaren avlider eller lämnar landet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens död eller avresa från den mottagande medlemsstaten inte påverka uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som är medborgare i en medlemsstat. Innan

personerna i fråga kan få permanent uppehållsrätt skall de uppfylla villkoren i artikel 7.1 a, 7.1 b, 7.1 c eller 7.1 d.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 3

2. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens död inte leda till förlust av uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat och som har varit bosatta i den mottagande medlemsstaten som familjemedlemmar i minst ett år före unionsmedborgarens frånfalle.

Innan personerna i fråga förvärvar permanent uppehållsrätt skall det fortfarande vara ett krav för uppehållsrätt att de kan visa att de är anställda eller egenföretagare eller att de har tillräckliga tillgångar för sig själva och sina familjemedlemmar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under sin uppehållsperiod samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller är medlemmar i en familj som redan är bildad i den mottagande medlemsstaten av en person som uppfyller dessa villkor. "Tillräckliga tillgångar" skall vara sådana som anges i artikel 8.4.

Den uppehållsrätt som sådana familjemedlemmar har är uteslutande på personlig grund.

3. Unionsmedborgarens avresa från den mottagande medlemsstaten eller unionsmedborgarens död skall inte medföra förlust av uppehållsrätt för unionsmedborgarens barn eller för den förälder som har den faktiska vårdnaden om barnen, oavsett nationalitet, om barnen är bosatta i den mottagande medlemsstaten och inskrivna vid en utbildningsanstalt för att bedriva studier där, förrän deras studier avslutats.

Artikel 13

Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar vid äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap

1. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap som avses i artikel 2.b inte påverka uppehållsrätten för unionsmedborgares familjemedlemmar som är medborgare i en medlemsstat.

Innan personerna i fråga kan få permanent uppehållsrätt skall de uppfylla kraven i artikel 7.1 a, 7.1 b, 7.1 c eller 7.1 d.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap som avses i artikel 2.b inte leda till förlust av

- a) om äktenskapet eller det registrerade partnerskap som avses i artikel 2 b, när förfarandet för äktenskapsskillnad eller ogiltigförklaring av äktenskapet eller upplösning av det registrerade partnerskapet inleds, har varat i minst tre år, varav minst ett år i den mottagande medlemsstaten, eller
- b) om vårdnaden av unionsmedborgarens barn genom överenskommelse mellan makarna eller partnerna som avses i artikel 2.b eller genom ett domstolsbeslut har överlåtits på den make, maka eller partner som inte är medborgare i en medlemsstat, eller
- c) om detta är befogat med hänsyn till särskilt svåra omständigheter t.ex. att ha varit utsatt för våld i hemmet medan äktenskapet eller det registrerade partnerskapet bestod, eller
- d) om den make, maka eller partner som avses i artikel 2.b, som inte är medborgare i en medlemsstat, genom överenskommelse mellan makarna eller partnerna eller genom ett domstolsbeslut har rätt till umgänge med ett underårigt barn, förutsatt att domstolen har fastställt att denna umgängesrätt måste ske i den mottagande medlemsstaten och under så lång tid som krävs.

Innan personerna i fråga förvärvar permanent uppehållsrätt skall det fortfarande vara ett krav för uppehållsrätten att de kan visa att de är anställda eller egenföretagare eller har tillräckliga tillgångar för sig själva och sina familjemedlemmar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under sin uppehållsperiod, samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller att de är medlemmar i en familj som redan är bildad i den mottagande medlemsstaten av en person som uppfyller dessa krav. "Tillräckliga tillgångar" skall vara sådana som anges i artikel 8.4.

Den uppehållsrätt som sådana familjemedlemmar har är uteslutande på personlig grund.

Artikel 14

Bibehållen uppehållsrätt

1. Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar skall ha uppehållsrätt enligt artikel 6 så länge de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem.

2. Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar skall ha uppehålls- rätt enligt artiklarna 7, 12 och 13 så länge de uppfyller villkoren i dessa artiklar.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 3

I särskilda fall då det finns rimliga tvivel på huruvida en unionsmedborgare eller dennes familjemedlemmar uppfyller kraven i artiklarna 7, 12 och 13 får medlemsstaterna kontrollera att dessa krav är uppfyllda. Denna kontroll skall inte genomföras systematiskt.

3. En utvisningsåtgärd skall inte vara den automatiska följderna av att unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar har anlitat det sociala biståndssystemet i den mottagande medlemsstaten.

4. Genom undantag från punkterna 1 och 2 och utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i kapitel VI får en utvisningsåtgärd under inga förhållanden vidtas mot unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar

- a) om unionsmedborgarna är anställda eller egenföretagare, eller
- b) om unionsmedborgarna har kommit till den mottagande medlemsstatens territorium för att söka arbete. I detta fall kan unionsmedborgarna och deras familjemedlemmar inte utvisas så länge unionsmedborgarna kan styrka att de fortfarande söker arbete och att de verkligen har möjlighet att få anställning.

Artikel 15

Rättssäkerhetsgarantier

1. Förfarandena i artiklarna 30 och 31 skall på motsvarande sätt tillämpas på alla beslut som på andra grunder än allmän ordning, säkerhet eller hälsa begränsar unionsmedborgares och deras familjemedlemmars fria rörlighet.

2. Att det pass eller identitetskort som användes för att resa in i den mottagande medlemsstaten och som legat till grund för utfärdande av bevis om registrering eller uppehållskort, har upphört att gälla, får inte ligga till grund för utvisning från den mottagande medlemsstaten.

3. Den mottagande medlemsstaten får inte kombinera ett beslut om utvisning enligt punkt 1 med ett återreseförbud.

PERMANENT UPPEHÅLLSRÄTT*Avsnitt I***Berättigande***Artikel 16***Allmän regel för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar**

1. Unionsmedborgare som har uppehållit sig lagligt under en fortlöpande period av fem år i den mottagande medlemsstaten skall ha permanent uppehållsrätt där. Denna rätt skall inte vara underkastad villkoren i kapitel III.
2. Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, men som lagligt har uppehållit sig tillsammans med unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten under en period av fem på varandra följande år.
3. Stadigvarande uppehåll skall inte påverkas av tillfällig frånvaro som inte överstiger sammanlagt sex månader per år eller av längre frånvaro på grund av obligatorisk militärtjänst eller av en frånvaro på högst tolv på varandra följande månader av viktiga skäl, t.ex. graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning, eller utstationering på grund av arbete i en annan medlemsstat eller i tredje land.
4. När uppehållsrätt väl har förvärvats skall den endast kunna gå förlorad genom bortovaro från den mottagande medlemsstaten i mer än två på varandra följande år.

*Artikel 17***Undantag för personer som inte längre arbetar i den mottagande medlemsstaten och deras familjemedlemmar**

1. Genom undantag från artikel 16 skall följande personer ges permanent uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten, även om de inte har varit bosatta där under en fortlöpande period av fem år:
 - a) Anställda eller egenföretagare som, när de upphör att arbeta, har uppnått den ålder som enligt den mottagande medlemsstatens lag krävs för rätt till ålderspension eller anställda som upphör att vara anställda i samband med

förtidspensionering, om de har arbetat och uppehållit sig i den medlemsstaten åtminstone under de tolv föregående månaderna och fortlöpande har uppehållit sig i landet i minst tre år.

Om lagen i den mottagande medlemsstaten inte tillerkänner vissa kategorier av egenföretagare rätt till ålderspension, skall åldersvillkoret anses uppfyllt när personen i fråga har uppnått en ålder av 60 år.

- b) Anställda eller egenföretagare som fortlöpande har uppehållit sig i den mottagande medlemsstaten i mer än två år och slutar arbeta där som följd av permanent arbetsoförmåga.

Om denna oförmåga beror på en arbetsolycka eller yrkessjukdom som berättigar personen i fråga till en förmån som helt eller delvis utbetalas av en institution i den mottagande medlemsstaten, skall inga krav ställas på uppehållets längd.

- c) Anställda eller egenföretagare som efter tre års fortlöpande anställning och uppehåll i den mottagande medlemsstaten arbetar som anställda eller egenföretagare i en annan medlemsstat men behåller sin bostad i den mottagande medlemsstaten och återvänder dit i regel varje dag eller åtminstone en gång i veckan.

För förvärv av de rättigheter som avses i a och b skall anställningsperioder i den medlemsstat där den berörda personen arbetar betraktas som om de tillbringats i den mottagande medlemsstaten.

Perioder av ofrivillig arbetslöshet som vederbörligen registrerats av en behörig arbetsförmedling eller perioder av ofrivilliga avbrott i arbetet och frånvaro från eller upphörande av verksamheten som beror på sjukdom eller olycksfall, skall anses som yrkesverksamma perioder.

2. Villkoren avseende uppehållets och anställningens längd i punkt 1a och villkoret avseende uppehållets längd i punkt 1b skall inte tillämpas om den anställdes eller egenföretagarens make eller partner enligt artikel 2.2 b är medborgare i den mottagande medlemsstaten eller har förlorat sitt medborgarskap i den medlemsstaten som en följd av äktenskapet med den anställda eller egenföretagaren i fråga.

3. Oavsett medborgarskap skall familjemedlemmar till en anställd eller egenföretagare som uppehåller sig tillsammans med denne i den mottagande medlemsstaten ha permanent uppehållsrätt i den medlemsstaten om den anställda eller egenföretagaren själv har förvärvat permanent uppehållsrätt i den medlemsstaten med stöd av punkt 1.

4. Om emellertid den anställde eller egenföretagaren avlider medan han fortfarande är yrkesverksam, men innan han förvärvat permanent uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten med stöd av punkt 1, skall dennes familjemedlemmar som uppehåller sig tillsammans med denne i den mottagande medlemsstaten dock ha permanent uppehållsrätt där, om

- a) den anställde eller egenföretagaren vid sin död fortlöpande uppehållit sig i den medlemsstaten i två år,
- b) dödsfallet beror på en arbetsolycka eller en yrkessjukdom, eller
- c) den efterlevande maken har förlorat sitt medborgarskap i den medlemsstaten som en följd av äktenskapet med den anställde eller egenföretagaren i fråga.

Artikel 18

Förvärv av permanent uppehållsrätt för vissa familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 17 skall unionsmedborgares familjemedlemmar som avses i artikel 12.2 och artikel 13.2 som uppfyller villkoren däri förvärva permanent uppehållsrätt efter lagligt uppehåll under fem på varandra följande år i den mottagande medlemsstaten.

Avsnitt II

Administrativa formaliteter

Artikel 19

Intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare

1. Medlemsstaterna skall, efter att ha kontrollerat uppehållets varaktighet, efter ansökan utfärda ett intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare som uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt.
2. Intyget om permanent uppehållsrätt skall utfärdas snarast möjligt.

Permanent uppehållskort för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

1. Medlemsstaterna skall för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat men som uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt utfärda ett permanent uppehållskort senast sex månader efter det att ansökan lämnades in. Det permanenta uppehållskortet skall förnyas automatiskt vart tionde år.
2. Ansökan om permanent uppehållskort skall lämnas in innan det uppehållskortet löper ut. Om den berörde personen underlåter att ansöka om permanent uppehållskort får denne åläggas proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner.
3. Avbrott i uppehållet som inte överstiger två på varandra följande år skall inte påverka uppehållskortets giltighet.

Artikel 21

Stadigvarande uppehåll

Vid tillämpningen av detta direktiv får stadigvarande uppehåll styrkas med varje bevismedel som godtas i den mottagande medlemsstaten. Varje verkställt utvisningsbeslut mot den berörda personen som verkställts i vederbörlig ordning skall medföra att det stadigvarande uppehållet anses avbrutet.

KAPITEL V

**GEMENSAMMA BESTÄMMELSER OM UPPEHÅLLSRÄTT
OCHPERMANENT UPPEHÅLLSRÄTT**

Artikel 22

Territoriell räckvidd

Upphållsrätt och permanent uppehållsrätt skall gälla inom den mottagande medlemsstatens hela territorium. Medlemsstaterna får begränsa den territoriella giltigheten för uppehållsrätt och permanent uppehållsrätt endast om sådana begränsningar även gäller medlemsstatens egna medborgare.

Närstående rättigheter

Unionsmedborgares familjemedlemmar som har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i en medlemsstat skall, oavsett medborgarskap, ha rätt att ta anställning eller inleda verksamhet som egenföretagare.

Artikel 24

Likabehandling

1. Om inte annat följer av sådana specifika bestämmelser som uttryckligen anges i fördraget och sekundärlagstiftningen skall alla unionsmedborgare som enligt detta direktiv uppehåller sig i den mottagande medlemsstaten åtnjuta samma behandling som den medlemsstatens egna medborgare inom de områden som omfattas av fördraget. Även familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, men som har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt, skall åtnjuta denna rättighet.

2. Genom undantag från punkt 1 skall den mottagande medlemsstaten inte vara skyldig att bevilja socialt bistånd under uppehållets första tre månader, eller i förekommande fall den längre period som anges i artikel 14.4 b, och heller inte innan permanent uppehållsrätt beviljats vara skyldig att bevilja bistånd till uppehälle för studier inklusive yrkesutbildning i form av studiebidrag eller studielån till andra personer än anställda eller egenföretagare, personer som behåller sådan ställning eller deras familjemedlemmar.

Artikel 25

Allmänna bestämmelser om uppehållsdokument

1. Innehav av sådant bevis om registrering som avses i artikel 8, av ett intyg om permanent uppehållsrätt, av ett intyg om att ansökan om uppehållskort för familjemedlemmar har lämnats in, av ett uppehållskort eller av ett permanent uppehållskort, får under inga förhållanden göras till ett villkor för att utöva en rättighet eller för att administrativa formaliteter skall utföras, då innehav av rättigheter kan styrkas genom andra bevismedel.

2. De handlingar som anges i punkt 1 skall utfärdas gratis eller mot betalning av ett belopp som inte överstiger de avgifter som landets egna medborgare betalar för liknande handlingar.

Kontroller

Medlemsstaterna får kontrollera att eventuella krav i nationell lagstiftning på att utländska medborgare alltid skall medföra bevis om registrering eller uppehållskort följs, förutsatt att de ställer samma krav på sina egna medborgare i fråga om dessas identitetskort. Medlemsstaterna får tillämpa samma sanktioner för överträdelse av detta krav som de tillämpar på sina egna medborgare för underlåtelse att medföra identitetskort.

KAPITEL VI

BEGRÄNSNINGAR I RÄTTEN TILL INRESA OCH UPPEHÅLL AV HÄNSYN TILL ALLMÄN ORDNING, SÄKERHET ELLER HÄLSA

Artikel 27

Allmänna principer

1. Med förbehåll för bestämmelserna i detta kapitel får medlemsstaterna begränsa den fria rörligheten för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Sådana hänsyn får inte åberopas för att tjäna ekonomiska syften.

2. Åtgärder som vidtas med hänsyn till allmän ordning eller säkerhet skall överensstämma med proportionalitetsprincipen och uteslutande vara grundade på vederbörandes personliga beteende. Tidigare straffdomar skall inte i sig utgöra skäl för sådana åtgärder.

Den berörda personens personliga beteende måste utgöra ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse. Motiveringar som inte beaktar omständigheterna i det enskilda fallet eller som tar allmänpreventiva hänsyn skall inte accepteras.

3. För att bedöma huruvida den berörda personen är en fara för allmän ordning eller allmän säkerhet får den mottagande medlemsstaten vid utfärdandet av beviset om registrering, eller, om registreringssystem saknas, senast tre månader efter den berörda personens inresa på dess territorium eller från den tidpunkt då personen rapporterar sin närvaro inom dess territorium i enlighet med artikel 5.5 eller när uppehållskortet utfärdas, om den bedömer det som absolut nödvändigt, anmoda ursprungsmedlemsstaten och eventuellt andra medlemsstater att lämna upplysningar om huruvida den berörda personen tidigare har förekommit

i polisens register. Sådana förfrågningar får inte göras rutinmässigt. Den tillfrågade medlemsstaten skall svara inom två månader.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 3

4. Den medlemsstat som har utfärdat passet eller identitetskortet skall utan formaliteter åter ta emot dess innehavare på sitt territorium om denne av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa har utvisats från en annan medlemsstat, även om handlingen inte längre är giltig eller innehavarens medborgarskap är ifrågasatt.

Artikel 28

Skydd mot utvisning

1. Innan den fattar ett beslut om utvisning av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet skall den mottagande medlemsstaten beakta sådana faktorer som längden av personens uppehåll inom dess territorium, personens ålder, hälsotillstånd, familjesituation, ekonomiska situation, sociala och kulturella integrering i den mottagande medlemsstaten och banden till ursprungslandet.

2. Den mottagande medlemsstaten får inte fatta beslut om utvisning av unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, som har permanent uppehållsrätt på dess territorium, utom i de fall det föreligger ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

3. Beslut om utvisning av unionsmedborgare får inte fattas, utom om beslutet grundar sig på tvingande hänsyn till allmän säkerhet såsom de definieras av medlemsstaterna, om de

- a) har uppehållit sig i den mottagande medlemsstaten under de tio föregående åren, eller
- b) är underåriga, utom i de fall utvisningen är nödvändig för barnets bästa enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989.

Artikel 29

Folkhälsa

1. De enda sjukdomar som kan motivera åtgärder som begränsar den fria rörligheten skall vara sjukdomar som kan vara epidemiska enligt Världshälsoorganisationens gällande bestämmelser samt andra smittsamma infektions- eller parasitsjukdomar om de i den mottagande medlemsstaten omfattas av skyddsbestämmelser som gäller för de egna medborgarna.

2. Sjukdomar som uppstår senare än tre månader efter inresan får inte ligga till grund för utvisning.

3. Om det finns starkt grundade skäl får en medlemsstat, inom tre månader efter inresan, kräva att personer som uppfyller villkoren för uppehållsrätt genomgår en kostnadsfri hälsoundersökning för att fastställa att de inte lider av någon av de sjukdomar som avses i punkt 1. Sådana hälsoundersökningar får inte göras rutinmässigt.

Artikel 30

Delgivning av beslut

1. Varje beslut som fattas i enlighet med artikel 27.1 skall skriftligen delges de berörda på sådant sätt att de kan förstå beslutets innehåll och följder.
2. De berörda skall ges exakt och fullständig information om de hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa som ligger till grund för ett beslut som gäller dem, såvida detta inte strider mot statens säkerhetsintressen.
3. Delgivningen skall innehålla uppgifter om till vilken domstol eller administrativ myndighet den berörda personen kan lämna in ett överklagande, tidsfristen för överklagande och, i förekommande fall, hur lång tid som står till dennes förfogande för att lämna medlemsstatens territorium. Utom i väl bestyrkta brådskande fall, skall tidsfristen för att lämna territoriet vara minst en månad från datum för delgivningen.

Artikel 31

Rättssäkerhetsgarantier

1. De berörda personerna skall ha tillgång till domstolsprövning och, i förekommande fall, till prövning av administrativ myndighet, i den mottagande medlemsstaten för att överklaga eller begära omprövning av beslut mot dem av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa.
2. Om överklagandet eller begäran om omprövning av beslutet om utvisning åtföljs av en ansökan om ett interimistiskt beslut om att verkställigheten av utvisningen skall skjutas upp, får den faktiska utvisningen från territoriet inte ske förrän det interimistiska beslutet har fattats, utom i de fall
 - beslutet om utvisning grundas på ett tidigare rättsligt avgörande, eller
 - de berörda personerna tidigare har beviljats rättslig prövning, eller
 - beslutet om utvisning grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet enligt artikel 28.3.

3. Domstolsprövningen skall göra det möjligt att granska beslutets laglighet samt de fakta och omständigheter som ligger till grund för den föreslagna åtgärden. Den skall även garantera att beslutet inte är oproportionerligt, särskilt med hänsyn till kraven i artikel 28.

4. Medlemsstaterna får vägra den berörda personen tillträde till sitt territorium fram till domstolsprövningen, men de får inte hindra denne från att personligen försvara sig vid rättegången, utom om dennes närvaro kan orsaka allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet eller när överklagandet eller omprövningen gäller återreseförbud.

Artikel 32

Varaktigheten av ett återreseförbud

1. Personer som beläggs med återreseförbud av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet får lämna in en ansökan om upphävande av återreseförbudet efter en med hänsyn till omständigheterna skälig frist, och i vart fall efter tre år från och med verkställigheten av beslutet om det slutgiltiga återreseförbudet, som lagligen fattats enligt gemenskapsrätten, genom att åberopa bevisning som kan styrka att de faktiska omständigheter som låg till grund för beslutet om återreseförbud har ändrats. Den berörda medlemsstaten skall fatta ett beslut om denna ansökan inom sex månader efter det att den lämnades in.

2. De personer som avses i punkt 1 skall inte ha rätt till inresa på den berörda medlemsstatens territorium under prövningen av deras ansökan.

Artikel 33

Utvisning som påföljd eller särskild rättsverkan

1. Den mottagande medlemsstaten får besluta om utvisning som sanktion eller som särskild rättsverkan till ett frihetsberövande endast om kraven i artiklarna 27, 28 och 29 är uppfyllda.

2. Om ett utvisningsbeslut i enlighet med punkt 1 verkställs mer än två år efter det att beslutet fattades, skall medlemsstaten kontrollera om den berörda personen fortfarande utgör ett verkligt hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten, och bedöma om omständigheterna har ändrats sedan utvisningsbeslutet utfärdades.

SLUTBESTÄMMELSER*Artikel 34***Tillhandahållande av information**

Medlemsstaterna skall sprida information om unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars rättigheter och skyldigheter inom det område som omfattas av detta direktiv, i synnerhet genom informationskampanjer via nationella och lokala medier och andra kommunikationsmedel.

*Artikel 35***Missbruk av rättigheter**

Medlemsstaterna får vidta nödvändiga åtgärder för att neka, avbryta eller dra tillbaka en rättighet enligt detta direktiv i händelse av missbruk av rättigheter eller bedrägeri, till exempel skenäktenskap. En sådan åtgärd skall vara proportionerlig och i enlighet med de rättssäkerhetsgarantier som föreskrivs i artiklarna 30 och 31.

*Artikel 36***Sanktioner**

Medlemsstaterna skall fastställa bestämmelser om sanktioner för överträdelser av nationella bestämmelser som antas i enlighet med detta direktiv och vidta de åtgärder som krävs för att de skall tillämpas. Sanktionerna skall vara effektiva och proportionerliga. Medlemsstaterna skall anmäla dessa bestämmelser till kommissionen senast den 30 april 2006, och eventuella senare ändringar så snart som möjligt.

*Artikel 37***Mer förmånliga nationella bestämmelser**

Bestämmelserna i detta direktiv skall inte påverka lagar eller andra författningar i medlemsstaterna som är mer förmånliga för de personer som omfattas av detta direktiv.

Upphävande

1. Artiklarna 10 och 11 i förordning (EEG) nr 1612/68 skall upphöra att gälla med verkan från och med den 30 april 2006.
2. Direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG skall upphöra att gälla med verkan från och med 30 april 2006.
3. Hänvisningar till de upphävda bestämmelserna och direktiven skall anses som hänvisningar till detta direktiv.

Artikel 39

Rapportering

Kommissionen skall senast den 30 april 2008 till Europaparlamentet och rådet överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv tillsammans med eventuella förslag särskilt om behovet av att förlänga den tidsperiod då unionsmedborgare och deras familjemedlemmar får vistas inom den mottagande medlemsstatens territorium utan villkor. Medlemsstaterna skall lämna kommissionen de uppgifter som behövs för att utarbeta denna rapport.

Artikel 40

Införlivande

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 30 april 2006. De skall genast underrätta kommissionen om detta. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv tillsammans med en tabell som visar hur bestämmelserna i detta direktiv motsvarar de nationella bestämmelser som antagits.

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

Artikel 42

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 29 april 2004.

På Europaparlamentets vägnar
P. Cox
Ordförande

På rådets vägnar
M. McDOWELL
Ordförande

Direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA
DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63.3 och 63.4 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,²¹

med beaktande av Europaparlamentets yttrande,²²

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande,²³

med beaktande av Regionkommitténs yttrande,²⁴ och av följande skäl:

- (1) För att gradvis upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa föreskrivs i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen dels att det skall vidtas åtgärder som syftar till att säkerställa den fria rörligheten för personer, och i samband därmed direkt relaterade stödåtgärder avseende kontroller vid yttre gränser, asyl och invandring, dels att det skall vidtas åtgärder som rör asyl, invandring och skydd av rättigheter för tredjelandsmedborgare.
- (2) Vid sitt extra möte i Tammerfors den 15–16 oktober 1999 konstaterade rådet att den rättsliga ställningen för tredjelandsmedborgare bör tillnärmas den som medlemsstaternas medborgare åtnjuter och att en person som har vistats lagligen i en medlemsstat under en tid som skall fastställas och som har uppehållstillstånd för längre tid bör i den medlemsstaten beviljas en uppsättning enhetliga rättigheter som ligger så nära EU-medborgarnas rättigheter som möjligt.
- (3) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande

²¹ EGT C 240 E, 28.8.2001, s. 79.

²² EGT C 284 E, 21.11.2002, s. 102.

²³ EGT C 36, 8.2.2002, s. 59.

²⁴ EGT C 19, 22.1.2002, s. 18.

- (4) Varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares integration i medlemsstaterna är en nyckelfaktor för att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen, vilket är ett av gemenskapens grundläggande mål enligt fördraget.
- (5) Medlemsstaterna bör sätta i kraft bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering med avseende på kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska egenskaper, språk, religion eller övertygelse, politiska eller andra åsikter, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, födelseort, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.
- (6) Det viktigaste kriteriet för att kunna förvärva ställning som varaktigt bosatt bör vara bosättnings tiden inom en medlemsstats territorium. Bosättningen bör ha varit laglig och oavbruten för att vittna om personens förankring i landet. En viss flexibilitet bör dock finnas med tanke på omständigheter som kan tvinga en person att tillfälligt lämna territoriet.
- (7) För att förvärva ställning som varaktigt bosatt bör tredjelandsmedborgare kunna visa att de förfogar över tillräckliga medel för sin försörjning och en sjukförsäkring, så att de inte blir en belastning för medlemsstaten. När medlemsstaterna bedömer innehav av stabila och regelbundna försörjningsmedel får de beakta faktorer såsom avgifter till pensionssystemet och fullgörande av skattskyldighet.
- (8) Tredjelandsmedborgare som önskar förvärva och bevara ställning som varaktigt bosatta bör inte utgöra ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Begreppet allmän ordning får inbegripa fällande dom för allvarligt brott.
- (9) Ekonomiska överväganden bör inte utgöra skäl för vägran att bevilja ställning som varaktigt bosatt och skall inte anses inverka på de relevanta villkoren.
- (10) Det bör inrättas ett system med förfaranderegler för prövning av ansökningar om ställning som varaktigt bosatt. Dessa förfaranden bör vara effektiva och genomförbara i förhållande till den normala arbetsbelastningen vid medlemsstaternas myndigheter, samt tillåta insyn och vara rättvisa för att ge de berörda personerna adekvat rättssäkerhet.
- (11) Ställningen som varaktigt bosatt bör komma till konkret uttryck genom ett uppehållstillstånd, så att personen i fråga snabbt och lätt kan styrka sin rättsliga ställning. Detta uppehållstillstånd bör också uppfylla höga tekniska krav, särskilt när det gäller garantier mot förfalskning och efterbildning, för att undvika missbruk i den medlemsstat där ställningen förvärvats och i de medlemsstater där rätten till bosättning utövas.
- (12) För att kunna fungera praktiskt som ett instrument för integration av varaktigt bosatta i det samhälle där de är bosatta, bör ställningen

som varaktigt bosatt garantera innehavaren samma behandling som medlemsstatens medborgare i en rad ekonomiska och sociala sammanhang, i enlighet med relevanta villkor i detta direktiv.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

- (13) I fråga om socialt bistånd skall möjligheten att begränsa förmånerna för varaktigt bosatta till att gälla endast grundläggande förmåner förstås så att detta begrepp omfattar åtminstone minimiinkomst, bistånd vid sjukdom, graviditet, föräldrabistånd och långtidsvård. Villkoren för att bevilja dessa förmåner bör fastställas i nationell lagstiftning.
- (14) Medlemsstaterna bör vara skyldiga att ge underåriga barn tillgång till utbildningsväsendet på liknande villkor som för egna medborgare.
- (15) Begreppet bidrag och stipendier för studier inom yrkesutbildningsområdet omfattar inte åtgärder som finansieras som socialt bistånd. Därtill kommer att tillträde till bidrag och stipendier för studier kan vara avhängigt av det faktum att den person som ansöker om sådana bidrag eller stipendier i sig uppfyller villkoren för erhållande av ställning som varaktigt bosatt. I fråga om att bevilja bidrag och stipendier för studier får medlemsstaterna beakta det faktum att unionsmedborgarna kan utnyttja denna förmån i hemlandet.
- (16) Varaktigt bosatta bör åtnjuta förstärkt skydd mot utvisning. Detta skydd är baserat på kriterier som fastställts i praxis från Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna. För att säkerställa skyddet mot utvisning bör medlemsstaterna erbjuda effektiva rättsmedel.
- (17) En harmonisering av villkoren för förvärv av ställning som varaktigt bosatt främjar ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna. Vissa medlemsstater utfärdar uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som följer av detta direktiv. Fördraget utesluter inte att medlemsstaterna tillämpar förmånligare bestämmelser. I detta direktiv bör det dock föreskrivas att tillstånd som utfärdas på förmånligare villkor inte skall grunda rätt till bosättning i andra medlemsstater.
- (18) Att det ställs upp villkor för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat bör bidra till att förverkliga den inre marknaden som ett område med fri rörlighet för personer. Det skulle också i betydande grad kunna medverka till ökad rörlighet, särskilt på arbetsmarknaden inom unionen.
- (19) Det bör fastställas att rätten till bosättning i en annan medlemsstat får gälla såväl för anställda som för egenföretagare, liksom för att studera eller etablera sig utan att bedriva ekonomisk verksamhet.
- (20) Familjemedlemmar bör även kunna bosätta sig tillsammans med den varaktigt bosatte i en annan medlemsstat för fortsatt familjesammanhållning och för att den varaktigt bosatte inte skall hindras från att utnyttja sin rätt till bosättning. När det gäller familjemedlemmar som kan tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta, bör medlemsstaterna särskilt beakta situationen

för vuxna barn med funktionshinder samt släktingar i rakt uppstigande led av första graden som är beroende av dem för sin försörjning.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

- (21) Den medlemsstat där den varaktigt bosatte avser att utöva sin rätt till bosättning bör kunna kontrollera om personen i fråga uppfyller villkoren för bosättning på dess territorium. Den bör också kunna kontrollera att personen inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet och hälsa.
- (22) För att inte göra det omöjligt att i praktiken utöva rätten till bosättning, bör den varaktigt bosatte åtnjuta samma behandling i den andra medlemsstaten, i enlighet med villkoren i detta direktiv, som i den medlemsstat där han förvärvat ställning som varaktigt bosatt. Beviljandet av förmåner inom ramen för det sociala biståndet skall inte påverka medlemsstaternas möjligheter att återkalla uppehållstillståndet om den berörda personen inte längre uppfyller kraven i detta direktiv.
- (23) Tredjelandsmedborgare bör beviljas möjligheten att förvärva ställning som varaktigt bosatt i den medlemsstat dit de flyttat och beslutat sig för att slå sig ned i, i enlighet med villkor som är jämförbara med dem som gäller för förvärvande av ställning som varaktigt bosatt i den första medlemsstaten.
- (24) Eftersom målen för den föreslagna åtgärden, nämligen att införa villkor för beviljande och återkallelse av ställning som varaktigt bosatt, rättigheter förbundna med denna ställning samt införande av villkor för utövande av rätt till bosättning i andra medlemsstater, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med proportionalitetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (25) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i nämnda protokoll, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i dem.
- (26) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Danmarks ställning deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

*Artikel 1***Innehåll**

I detta direktiv fastställs

- a) villkoren för en medlemsstats beviljande och återkallande av ställning som varaktigt bosatt för tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på dess territorium, inklusive de rättigheter som är förbundna med denna ställning, och
- b) villkoren för bosättning i andra medlemsstater än den som beviljat dem varaktig bosättning för tredjelandsmedborgare som har beviljats denna ställning.

*Artikel 2***Definitioner**

I detta direktiv avses med

- a) *tredjelandsmedborgare*: personer som inte är unionsmedborgare enligt artikel 17.1 i fördraget,
- b) *varaktigt bosatt*: tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i enlighet med artiklarna 4–7,
- c) *första medlemsstat*: den medlemsstat som först beviljade tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt,
- d) *andra medlemsstat*: andra medlemsstater än den som först beviljade tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt och där den varaktigt bosatte utövar sin rätt till bosättning,
- e) *familjemedlemmar*: de tredjelandsmedborgare som vistas i den berörda medlemsstaten i enlighet med rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening,²⁵
- f) *flykting*: tredjelandsmedborgare som beviljats flyktingstatus enligt Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967,
- g) *EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta*: uppehållstillstånd som utfärdas av den berörda medlemsstaten när en sökande förvärvat ställning som varaktigt bosatt.

²⁵ EUT L 251, 3.10.2003, s. 12.

Räckvidd

1. Detta direktiv skall tillämpas på tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på en medlemsstats territorium.
2. Detta direktiv skall inte tillämpas på tredjelandsmedborgare som
 - a) är bosatta för att ägna sig åt studier eller genomgå yrkesutbildning,
 - b) har rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av tillfälligt skydd eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på beslut om sin ställning,
 - c) har rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer, i enlighet med internationella åtaganden, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på ett beslut om sin ställning,
 - d) är flyktingar eller har ansökt om flyktingstatus men ännu inte fått slutligt besked,
 - e) är bosatta uteslutande av tillfälliga skäl som "au pair" eller säsongsarbetare, eller som arbetstagare som utstationerats av en tjänstleverantör för att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster, eller som leverantör av gränsöverskridande tjänster eller i de fall då deras uppehållstillstånd formellt begränsats,
 - f) har en rättslig ställning som omfattas av bestämmelserna i 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser, 1963 års Wienkonvention om konsulära förbindelser, 1969 års konvention om särskilda delegationer eller 1975 års Wienkonvention om staters representation i deras förbindelser med internationella organisationer av universell karaktär.
3. Detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i
 - a) bilaterala och multilaterala avtal mellan gemenskapen eller gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och tredje land, å den andra,
 - b) bilaterala avtal som redan ingåtts mellan en medlemsstat och ett tredje land före den dag då detta direktiv träder i kraft,
 - c) Europeiska bosättningskonventionen av den 13 december 1955, Europeiska sociala stadgan av den 18 oktober 1961, den reviderade Europeiska sociala stadgan av den 3 maj 1987, och Europeiska konventionen om migrerande arbetstagares rättsställning av den 24 november 1977.

STÄLLNING SOM VARAKTIGT BOSATT I EN MEDLEMSSTAT*Artikel 4***Bosättningstid**

1. En medlemsstat skall bevilja ställning som varaktigt bosatt till tredjelandsmedborgare som varit lagligen och oavbrutet bosatta inom dess territorium i fem år omedelbart före inlämnandet av den relevanta ansökningen.

2. Bosättningsperioder som grundar sig på de skäl som anges i artikel 3.2 e och f, skall inte beaktas vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

I de fall som omfattas av artikel 3.2 a, där den berörda tredjelandsmedborgaren har erhållit ett uppehållstillstånd som gör det möjligt för honom/henne att beviljas ställning som varaktigt bosatt, får bosättningsperioderna för studieändamål eller yrkesutbildning räknas till endast hälften vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

3. Perioder av frånvaro från den berörda medlemsstatens territorium skall inte utgöra något avbrott i den period som avses i punkt 1 och skall beaktas vid beräkningen av denna förutsatt att de är kortare än sex månader i följd och inte överstiger tio månader totalt inom den period som avses i punkt 1.

Om det finns särskilda och exceptionella orsaker av tillfällig karaktär får medlemsstaterna i överensstämmelse med sin nationella lagstiftning godta att en längre period av frånvaro än den som avses i första stycket inte skall utgöra något avbrott i den period som avses i punkt 1. I sådana fall skall medlemsstaterna inte beakta de relevanta perioderna av frånvaro vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

Med avvikelse från det andra stycket får medlemsstaterna vid beräkningen av den totala period som avses i punkt 1 beakta perioder av frånvaro när det gäller utstationering på grund av arbete, inklusive tillhandahållande av gränsöverskridande tjänster.

*Artikel 5***Villkor för att förvärva ställning som varaktigt bosatt**

1. Medlemsstaterna skall kräva att tredjelandsmedborgarna styrker att de för egen räkning och för de familjemedlemmar gentemot vilka de har försörjningsansvar förfogar över följande:

- a) Stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Medlemsstaterna skall bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas

regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner, innan ansökan om ställning som varaktigt bosatt lämnades in.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

- b) En sjukförsäkring avseende alla risker som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av.

2. Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare följer villkoren för integrering i enlighet med nationell lagstiftning.

Artikel 6

Allmän ordning och säkerhet

1. Medlemsstaterna får vägra att bevilja ställning som varaktigt bosatt av skäl som rör allmän ordning eller säkerhet.

När medlemsstaten fattar beslutet i fråga skall den beakta allvaret i eller typen av brott mot allmän ordning eller säkerhet, eller den fara som den berörda person utgör, och samtidigt ta vederbörlig hänsyn till bosättningstiden och befintliga band med bosättningslandet.

2. Den vägran som avses i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

Artikel 7

Förvärv av ställning som varaktigt bosatt

1. För att förvärva ställning som varaktigt bosatt skall tredjelandsmedborgaren lämna in en ansökan till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där han/hon är bosatt. Ansökan skall åtföljas av dokumentation i enlighet med nationell lagstiftning som styrker att han/hon uppfyller villkoren i artiklarna 4 och 5 samt, i förekommande fall, av en giltig resehandling eller en bestyrkt kopia av denna.

Den dokumentation som avses i det första stycket får även inbegripa dokumentation i fråga om lämplig bostad.

2. De behöriga nationella myndigheterna skall skriftligen underrätta den sökande om beslutet så snart som möjligt och under alla omständigheter senast sex månader från det att ansökan lämnades in. Ett sådant beslut skall meddelas den berörda tredjelandsmedborgaren enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen.

Om prövningen av ansökan är av komplicerad natur, får tidsfristen i första stycket i undantagsfall förlängas.

Den berörda personen skall dessutom underrättas om sina rättigheter och skyldigheter enligt detta direktiv.

Följderna av att ett beslut inte har fattats när tidsfristen i denna bestämmelse löper ut skall regleras av den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

3. Om villkoren i artiklarna 4 och 5 är uppfyllda och om personen inte utgör ett hot i den mening som avses i artikel 6, skall den berörda medlemsstaten bevilja tredjelandsmedborgaren i fråga ställning som varaktigt bosatt.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

Artikel 8

EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

1. Ställning som varaktigt bosatt skall vara permanent om inte annat följer av artikel 9.

2. Medlemsstaterna skall till en varaktigt bosatt utfärda ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Tillståndet skall gälla i minst fem år. Det skall, i förekommande fall på ansökan, förnyas automatiskt när det löper ut.

3. EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta kan utfärdas i form av ett klistermärke eller en separat handling. Det skall utfärdas i enlighet med reglerna och standardmodellen i rådets förordning (EG) nr 1030/2002 av den 13 juni 2002 om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredje land.²⁶ Under rubriken "typ av tillstånd" skall medlemsstaterna ange "varaktigt bosatt inom EG".

Artikel 9

Återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt

1. Varaktigt bosatta skall inte längre ha rätt att behålla ställning som varaktigt bosatta i följande fall:

- a) Om det har upptäckts att ställningen som varaktigt bosatt har förvärvats genom bedrägeri.
- b) Om ett utvisningsbeslut har fattats enligt villkoren i artikel 12.
- c) Vid bortovaro från gemenskapens territorium under en period om tolv månader i följd.

2. Med avvikelse från punkt 1 c får medlemsstaterna föreskriva att bortovaro som överstiger tolv månader i följd eller som motiveras av särskilda eller exceptionella orsaker inte skall medföra återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att en varaktigt bosatt person inte längre skall ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt om han/hon utgör ett hot mot den allmänna ordningen, med beaktande av hur allvarliga de

²⁶ EGT L 157, 15.6.2002, s. 1.

brott är som han/hon har begått, men detta inte är ett skäl för utvisning enligt artikel 12.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

4. En varaktigt bosatt person som varit bosatt i en annan medlemsstat i enlighet med kapitel III skall inte längre ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt som förvärvats i den första medlemsstaten om en sådan ställning beviljats i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 23.

Efter sex års bortovaro från territoriet för den medlemsstat som beviljade ställning som varaktigt bosatt, skall den berörda personen under inga omständigheter längre ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt i den medlemsstaten.

Med avvikelse från det andra stycket får den berörda medlemsstaten fastställa att den varaktigt bosatta personen av särskilda skäl får behålla sin ställning i den medlemsstaten vid bortovaro under en period som överstiger sex år.

5. När det gäller de fall som avses i punkt 1 c och i punkt 4 får de medlemsstater som har beviljat ställning som varaktigt bosatt föreskriva ett förenklat förfarande för att återfå denna ställning.

Detta förfarande skall särskilt tillämpas på personer som har varit bosatta i en annan medlemsstat på grund av studier.

Villkoren och förfarandet för att återfå ställning som varaktigt bosatt skall fastställas i den nationella lagstiftningen.

6. Återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt får aldrig grunda sig på att ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta har löpt ut.

7. Om återkallandet eller förlusten av ställning som varaktigt bosatt inte leder till återsändande skall medlemsstaten tillåta den berörda personen att stanna på dess territorium om han/hon uppfyller villkoren enligt den nationella lagstiftningen och/eller inte utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Artikel 10

Förfarandegarantier

1. Varje beslut om avslag på en ansökan om ställning som varaktigt bosatt eller om återkallande av sådan ställning skall vara vederbörligen motiverat. Ett sådant beslut skall meddelas den berörda tredjelandsmedborgaren enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen. Av underrättelsen skall framgå vilka möjligheter den berörda personen har att överklaga och inom vilken tid överklagande kan ske.

2. Om en ansökan om ställning som varaktigt bosatt avslås, eller om denna ställning återkallas eller förloras eller uppehållstillståndet inte förnyas, skall den berörda personen ha rätt att ansöka om rättslig prövning i den berörda medlemsstaten.

Likabehandling

1. Varaktigt bosatta skall åtnjuta den behandling som en medlemsstats egna medborgare får i fråga om följande:

- a) Tillträde till arbetsmarknaden och verksamhet som egenföretagare, under förutsättning att dessa verksamheter inte medför någon som helst offentlig myndighetsutövning, liksom anställnings- och arbetsvillkor, inklusive uppsägnings- och lönevillkor.
- b) Utbildning och yrkesutbildning, inklusive möjligheterna att få bidrag och stipendier för studier i enlighet med nationell lagstiftning.
- c) Erkännande av yrkesutbildningsbevis, utbildningsbevis för teoretiska utbildningar och andra kvalifikationer i enlighet med relevanta nationella förfaranden.
- d) Social trygghet, socialt bistånd och socialt skydd såsom dessa definierats i nationell lagstiftning.
- e) Skatteförmåner.
- f) Tillgång till varor och tjänster och leveranser av allmänt tillgängliga varor och tjänster samt förfaranden för att erhålla bostad.
- g) Föreningsfrihet och frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller någon annan organisation vars medlemmar utövar ett visst yrke, inklusive de förmåner som dessa typer av organisationer tillhandahåller, utan att åsidosätta nationella bestämmelser om allmän ordning och säkerhet.
- h) Fritt tillträde till hela den berörda medlemsstatens territorium, inom de gränser som fastställs i nationell lagstiftning av säkerhetsskäl.

2. När det gäller bestämmelserna i punkt 1 b, 1 d, 1 e, 1 f och 1 g får de berörda medlemsstaterna begränsa likabehandling till att gälla fall där den registrerade eller stadigvarande hemvisten för den varaktigt bosatta personen eller familjemedlemmar för vilka han/hon söker bidrag befinner sig inom den berörda medlemsstatens territorium.

3. Medlemsstaterna får begränsa likabehandling i förhållande till egna medborgare i följande fall:

- a) Medlemsstaterna får upprätthålla begränsat tillträde till anställning och verksamhet som egenföretagare i de fall där denna verksamhet i enlighet med befintlig nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning förbehålls egna medborgare, EU- eller EES-medborgare.
- b) Medlemsstaterna får begära bevis på lämpliga språkkunskaper för tillträde till utbildning och yrkesutbildning. Tillträde till universitet får underkastas uppfyllande av särskilda utbildningskrav.

4. Medlemsstaterna får begränsa likabehandlingen i fråga om socialt bistånd och social trygghet till grundläggande förmåner.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

5. Medlemsstaterna får besluta att bevilja kompletterande förmåner på de områden som avses i punkt 1.

Medlemsstaterna får även besluta att bevilja likabehandling på områden som inte omfattas av punkt 1.

Artikel 12

Skydd mot utvisning

1. Medlemsstaterna får fatta beslut om utvisning av en varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare endast om han/hon utgör ett reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

2. Beslutet i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

3. Innan beslut om utvisning av en varaktigt bosatt fattas skall medlemsstaterna beakta

- a) hur länge bosättningen i medlemsstaten har varat,
- b) den berörda personens ålder,
- c) följderna för vederbörande och dennes familjemedlemmar,
- d) banden med bosättningslandet eller avsaknaden av band med ursprungslandet.

4. Om ett beslut om utvisning har fattats skall den varaktigt bosatte ha möjlighet att överklaga beslutet i den aktuella medlemsstaten.

5. Rättshjälp skall ges till varaktigt bosatta som saknar tillräckliga medel på samma villkor som till medborgare i den stat där de är bosatta.

Artikel 13

Förmånligare nationella bestämmelser

Medlemsstaterna får utfärda uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som anges i detta direktiv. Sådana uppehållstillstånd skall inte ge rätt till bosättning i andra medlemsstater enligt kapitel III i detta direktiv.

KAPITEL III
BOSÄTTNING I ANDRA MEDLEMSSTATER

Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

Artikel 14

Huvudregel

1. Varaktigt bosatta skall ha rätt att bosätta sig i andra medlemsstater än den som beviljade ställning som varaktigt bosatt under längre tid än tre månader förutsatt att villkoren i detta kapitel är uppfyllda.

2. Varaktigt bosatta får bosätta sig i en annan medlemsstat på följande grunder:

- a) För att bedriva ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare.
- b) För att studera eller följa en yrkesutbildning.
- c) För andra syften.

3. När det rör sig om ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare i enlighet med punkt 2 a får medlemsstaterna granska situationen på sina respektive arbetsmarknader och tillämpa sina nationella förfaranden när det gäller kraven för att tillträda en ledig plats respektive bedriva sådan verksamhet.

Av arbetsmarknadspolitiska skäl får medlemsstaterna ge företräde åt unionsmedborgare, tredjelandsmedborgare om detta föreskrivs i gemenskapslagstiftningen, samt till tredjelandsmedborgare som är lagligt bosatta och som får arbetslöshetsunderstöd i den berörda staten.

4. Genom undantag från bestämmelserna i punkt 1 får medlemsstaterna begränsa det totala antalet personer som skall ha rätt till bosättning, under förutsättning att sådana begränsningar redan fastställts för tredjelandsmedborgarnas tillträde i den befintliga lagstiftningen vid tidpunkten för antagandet av detta direktiv.

5. Detta kapitel gäller inte varaktigt bosatta personers bosättning i medlemsstaterna

- a) i egenskap av anställda som utstationerats av en tjänsteleverantör inom ramen för tillhandahållande av tjänster över gränserna,
- b) i egenskap av leverantörer av tjänster över gränserna.

Medlemsstaterna får i enlighet med nationell lagstiftning besluta på vilka villkor varaktigt bosatta som önskar flytta till en andra medlemsstat och vara ekonomiskt verksamma som säsongsanställda, får vistas i den medlemsstaten. Gränsarbetare får också omfattas av särskilda bestämmelser i den nationella lagstiftningen.

Artikel 15

Villkor för bosättning i en annan medlemsstat

1. Så snart som möjligt och senast tre månader efter inresan i den andra medlemsstaten skall varaktigt bosatta lämna in en ansökan om uppehållstillstånd hos den berörda medlemsstatens behöriga myndigheter.

Medlemsstaterna får godta att varaktigt bosatta lämnar in ansökan om uppehållstillstånd till de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten medan personen fortfarande är bosatt i den första medlemsstaten.

2. Medlemsstaterna får anmoda de berörda personerna att visa upp bevis

- a) på stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. För var och en av de kategorier som anges i artikel 14.2 skall medlemsstaterna bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner,
- b) på en sjukförsäkring avseende alla risker i den andra medlemsstaten som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av.

3. Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare följer villkoren för integrering i enlighet med nationell lagstiftning.

Detta villkor skall inte gälla när de berörda tredjelandsmedborgarna har anmodats att följa integreringsvillkor för att få ställning som varaktigt bosatt, i enlighet med bestämmelserna i artikel 5.2.

Om inte annat föreskrivs i det andra stycket får de berörda personerna anmodas att följa språkkurser.

4. Ansökan skall åtföljas av dokumentation, som skall fastställas i den nationella lagstiftningen, som visar att de berörda personerna uppfyller villkoren i fråga samt av uppehållstillståndet som varaktigt bosatt och giltig resehandling eller bestyrkta kopior av resehandling.

Den dokumentation som avses i det första stycket får även inbegripa dokumentation som rör lämplig bostad.

I synnerhet gäller följande:

- a) Om personen bedriver ekonomisk verksamhet får den andra medlemsstaten anmoda de berörda personerna att visa upp bevis om följande:
 - i.) Om de är anställda, att de har ett anställningskontrakt, ett intyg från arbetsgivaren om anställning eller ett erbjudande om

anställningskontrakt enligt villkoren i den nationella lagstiftningen. Medlemsstaterna skall fastställa vilket av de ovannämnda bevisen som krävs.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

- ii.) Om de är egenföretagare, att de har tillräckliga medel, i enlighet med nationell lagstiftning, för att kunna bedriva verksamhet som egenföretagare, tillsammans med nödvändiga handlingar och tillstånd.

b) Om personerna studerar eller följer en yrkesutbildning får den andra medlemsstaten anmoda de berörda personerna att visa upp bevis för att de har skrivit in sig vid en godkänd utbildningsanstalt för att studera där eller följa en yrkesutbildning.

Artikel 16

Familjemedlemmar

1. Om varaktigt bosatta utövar sin rätt till bosättning i en andra medlemsstat och om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, skall sådana familjemedlemmar som uppfyller villkoren i artikel 4.1 i direktiv 2003/86/EG tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta.
2. Om varaktigt bosatta utövar sin rätt till bosättning i en andra medlemsstat och om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, får sådana familjemedlemmar som ej omfattas av artikel 4.1 i direktiv 2003/86/EG tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta.
3. Med beaktande av ansökan om uppehållstillstånd skall bestämmelserna i artikel 15.1 gälla.
4. Den andra medlemsstaten får anmoda familjemedlemmar till varaktigt bosatta att samtidigt med ansökan om uppehållstillstånd visa upp
 - a) sitt EG-uppehållstillstånd som varaktigt bosatt eller annat uppehållstillstånd och giltig resehandling eller bestyrkta kopior av resehandling,
 - b) bevis för att de har varit bosatta i den första medlemsstaten i egenskap av familjemedlemmar till varaktigt bosatta,
 - c) bevis för att de har stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten, eller att de varaktigt bosatta har sådana tillgångar och försäkringar för dem, samt en sjukförsäkring som omfattar alla risker i den andra medlemsstaten. Medlemsstaterna skall bedöma dessa tillgångar med hänsyn till vilken typ av medel det rör

sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner.

Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

5. Om familjen inte redan var bildad i den första medlemsstaten skall bestämmelserna i direktiv 2003/86/EG gälla.

Artikel 17

Allmän ordning och säkerhet

1. Medlemsstaterna får vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

När beslutet fattas skall medlemsstaten beakta hur grovt brottet är eller vilken typ av brott mot allmän ordning och allmän säkerhet som har begåtts av den varaktigt bosatta personen, eller personens familjemedlem eller familjemedlemmar, eller den fara som personen utgör.

2. Det beslut som avses i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

Artikel 18

Folkhälsa

1. Medlemsstaterna får vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot folkhälsan.

2. De enda sjukdomar som får motivera vägrad inresa och vägrad rätt till bosättning i den andra medlemsstaten skall vara de sjukdomar som definieras av Världshälsoorganisationens relevanta och tillämpliga instrument samt andra smittsamma infektions- och parasitsjukdomar om dessa i mottagarlandet omfattas av bestämmelser till skydd för medborgarna. Medlemsstaterna får inte införa nya bestämmelser och ny praxis som är mer långtgående.

3. Sjukdomar som uppstår efter det att det första uppehållstillståndet har utfärdats i den andra medlemsstaten får inte ligga till grund för en vägran att förnya tillståndet eller för utvisning.

4. En medlemsstat får kräva att personer som avses i detta direktiv undergår en hälsoundersökning, för att fastställa att de inte lider av någon av de sjukdomar som anges i punkt 2. Dessa hälsoundersökningar, som får vara avgiftsfria, får inte genomföras systematiskt.

Prövning av ansökan om och utfärdande av uppehållstillstånd

1. De behöriga nationella myndigheterna skall handlägga en ansökan inom fyra månader efter inlämnandet.

Om en ansökan inte åtföljs av de bevishandlingar som räknas upp i artiklarna 15 och 16, eller i undantagsfall om behandlingen av ansökan är komplicerad, får den tidsfrist som anges i första stycket förlängas med högst tre månader. I sådana fall skall de behöriga nationella myndigheterna underrätta den sökande om detta.

2. Om villkoren i artiklarna 14, 15 och 16 är uppfyllda skall den andra medlemsstaten, om inget annat föreskrivs i bestämmelserna om allmän ordning, säkerhet och hälsa i artiklarna 17 och 18, utfärda ett förnybart uppehållstillstånd åt den varaktigt bosatte. Detta uppehållstillstånd skall, efter ansökan om så erfordras, förnyas när det går ut. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

3. Den andra medlemsstaten skall för den varaktigt bosattes familjemedlemmar utfärda uppehållstillstånd som kan förnyas med samma giltighetstid som det som utfärdades till den varaktigt bosatte.

Artikel 20

Förfarandegarantier

1. Beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd skall vara vederbörligen motiverat. Den berörda tredjelandsmedborgaren skall underrättas om beslutet enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen. Av beslutet skall framgå vilka möjligheter som finns att överklaga och inom vilken tid överklagande kan göras.

Följderna av att ett beslut inte har fattats vid utgången av den tidsfrist som anges i artikel 19.1 skall regleras i den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

2. Om ansökan om uppehållstillstånd avslås eller om uppehållstillståndet återkallas eller inte förnyas, skall den berörda personen ha rätt att ansöka om rättslig prövning i den berörda medlemsstaten.

Artikel 21

Garanterad behandling i den andra medlemsstaten

1. Så snart som varaktigt bosatta har fått uppehållstillstånd i den andra medlemsstaten i enlighet med artikel 19 skall de i den medlemsstaten åtnjuta likabehandling på de områden, och i enlighet med de villkor, som anges i artikel 11.

2. Varaktigt bosatta skall ha tillträde till arbetsmarknaden i enlighet med bestämmelserna i punkt 1.

Medlemsstaterna får fastslå att de personer som avses i artikel 14.2 a skall ha begränsad tillgång till andra anställningar än de anställningar som de har beviljats uppehållstillstånd för enligt villkoren i nationell lagstiftning för en period som inte överstiger tolv månader.

Medlemsstaterna får, i enlighet med nationell lagstiftning, bestämma på vilka villkor de personer som avses i artikel 14.2 b och 14.2 c får tillträde till verksamhet som anställda eller egenföretagare.

3. Så snart som varaktigt bosatta har fått uppehållstillstånd i den andra medlemsstaten i enlighet med artikel 19 skall deras familjemedlemmar åtnjuta de rättigheter som räknas upp i artikel 14 i direktiv 2003/86/EG i den medlemsstaten.

Artikel 22

Återkallande av uppehållstillståndet och återtagandeskyldighet

1. Till dess att tredjelandsmedborgare har uppnått ställning som varaktigt bosatta får den andra medlemsstaten vägra förnya eller återkalla uppehållstillståndet samt, i enlighet med förfarandena i den nationella lagstiftningen, inklusive förfaranden för utvisning, ålägga varaktigt bosatta och familjemedlemmar att lämna dess territorium i följande fall:

- a) Av hänsyn till allmän ordning och säkerhet i enlighet med artikel 17.
- b) Om villkoren i artiklarna 14, 15 och 16 inte längre uppfylls.
- c) När tredjelandsmedborgaren inte lagligen är bosatt i den medlemsstaten.

2. Om den andra medlemsstaten antar någon av de åtgärder som anges i punkt 1 skall den första medlemsstaten omedelbart och utan formaliteter återta den varaktigt bosatte och dennes familjemedlemmar. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

3. Till dess att en tredjelandsmedborgare uppnått ställning som varaktigt bosatt och oavsett den skyldighet till återtagande som föreskrivs i punkt 2, får den andra medlemsstaten fatta beslut om att utvisa tredjelandsmedborgaren från unionens territorium, i enlighet med artikel 12 och enligt garantierna i den artikeln, på grund av allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Den andra medlemsstaten skall samråda med den första medlemsstaten när ett sådant beslut fattas.

Om den andra medlemsstaten antar ett beslut om att utvisa den berörda tredjelandsmedborgaren, skall den vidta alla åtgärder som är lämpliga för att effektivt kunna genomföra detta. Den andra medlemsstaten skall

tillhandahålla relevant information till första medlemsstaten för genomförandet av utvisningsbeslutet. Prop. 2005/06:134
Bilaga 4

4. Beslut om utvisning får inte kombineras med permanent bosättningsförbud i de fall som anges i punkterna 1 b och 1 c.

5. Återtagandeskyldigheten enligt punkt 2 skall gälla oavsett möjligheten för varaktigt bosatta och familjemedlemmar att flytta till en tredje medlemsstat.

Artikel 23

Förvärv av ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten

1. Efter ansökan skall den andra medlemsstaten bevilja varaktigt bosatta den ställning som anges i artikel 7, under förutsättning att bestämmelserna i artiklarna 3, 4, 5 och 6 är uppfyllda. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

2. Förfarandet i artikel 7 skall tillämpas vid inlämnande och prövning av ansökan om ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten. För utfärdande av uppehållstillstånd skall bestämmelserna i artikel 8 gälla. Om ansökan avslås, skall förfarandegarantierna i artikel 10 gälla.

KAPITEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 24

Rapporteringskyldighet och "rendez-vous"-klausul

Kommissionen skall med jämna mellanrum, och första gången senast den 23 januari 2011 rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna, och vid behov föreslå nödvändiga ändringar. Dessa ändringsförslag skall vara prioriterade enligt artiklarna 4, 5, 9, 11 och kapitel III.

Artikel 25

Kontaktpunkter

Medlemsstaterna skall upprätta kontaktpunkter med ansvar för att ta emot och överföra den information som anges i artiklarna 19.2, 22.2 och 23.1.

Medlemsstaterna skall upprätta ett lämpligt samarbete om det informations- och dokumentationsutbyte som anges i det första stycket.

Införlivande

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 23 januari 2006. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 27

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 28

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Bryssel den 25 november 2003.

På rådets vägnar

G. Tremonti

Ordförande

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 mars 2006

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: Lena Hallengren

Regeringen beslutar proposition 2005/06:134 Anpassningar av studiestödet till vissa EG-direktiv, m.m.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Studiestödslagen (1999:1395)	3 kap. 25 § femte stycket	32003L0109, 32004L0038
Lag (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande	14 § tredje stycket	32003L0109, 32004L0038